

[Dorte Bennedsen]

Om lidt vedtages den stillede dagsorden med bred tilslutning, og ministeren forpligtes dermed til at komme med lovforslag i samlingen 1987-88. I den forbindelse skal det fremhæves, at lovgivning er en forudsætning for, at der kan ske udvikling på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet, men det er så sandelig ikke nok. Det er en helt nødvendig betingelse, at der også afsættes de nødvendige midler.

Jeg venter gerne, til ministeren har tid til at lytte. Jeg gentager: det er en helt nødvendig betingelse, at der også afsættes de nødvendige økonomiske midler. Det skal siges allerede i dag – så det ikke kommer bag på ministeren – at vi forudsætter, at ministeren ikke blot kommer med lovforslag i næste samling, men at der også i det finanslovsforslag, der fremlægges i eftersommeren, er taget højde for de nødvendige økonomiske midler.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Må jeg sige til fru Dorte Bennedsen, at på baggrund af de udtalelser, der er kommet her angående Boligministeriets forhold til fredning, vil jeg naturligvis i samråd med boligministeren tage op til forhandling med Boligministeriet, hvordan vi på bedste måde kan gennemføre den dagsorden, der nu bliver vedtaget.

Må jeg sige til fru Ingerlise Koefoed vedrørende spørgsmålet om disse stillingers overførelse, at vi har fået en meddelelse om, at der er nedlagt disse to stillinger. Mere ved vi ikke på nuværende tidspunkt.

Må jeg så sige til hr. Leif Hermann, at det er rigtigt opfattet, at med denne strukturlægning kan visse opgaver inden for Planstyrelsen være bragt til ende, og der skal være mulighed for, at der kan ske en personalemæssig styrkelse af det område, som vi har med at gøre her. Jeg vil da også i den forbindelse nævne, at den nuværende direktør for Fredningsstyrelsen overgår til kommitteret på bygningsbevaringsområdet i den nye Planstyrelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 14 af Leif Hermann (SF), Dorte Bennedsen (S),

Frank Mathiassen (KF), Pagels (V), Lone Dybkjær (RV), Addi Andersen (CD), Steffen- sen (KRF) og Albrechtsen (VS) (se foran)

vedtoges med 119 stemmer (S, KF, V, SF, RV, CD, KRF og VS) mod 4 (FP).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forhandling om redegørelse nr. R 3:

Socialministerens redegørelse af 30. oktober 1986 om ældrepolitikken.

(Redegørelsen anmeldt 30/10 86. Redegørelsen givet 30/10 86. Beslutning om forhandling 30/10 86).

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Socialministeren har den 30. oktober i år afleveret en redegørelse om ældrepolitikken til Folketinget. Redegørelsen omhandler forslag til løsning af samspilsproblemerne, omtale af kommende initiativer fra boligministeren og en erklæring om, at der stort set ikke vil blive bygget flere plejehjem, som vi kender dem i dag, og at man i øvrigt skal kunne fravælge ydelser fra eksisterende plejehjem.

Ministeren deler selv sin redegørelse op i forskellige afsnit. Første afsnit og hovedafsnittet, må man vel sige, omhandler de økonomiske rammer, hvor ministeren koncentrerer sig om samspilsproblemerne. De er store, og de skal løses. Socialdemokratiet har tidligere givet et bud på, hvordan de bør løses; det fik ikke tilslutning. Nu får vi i skitseform her i redegørelsen ministerens bud på en løsning af samspilsproblemerne. Der er ingen tvivl om, at den skitse, som ministeren løfter sløret for i redegørelsen, efter vores opfattelse også vil løse samspilsproblemerne, men den giver unægtelig anledning til mange spørgsmål.

Når man f.eks. fortæller, at aftrapning af de personlige tillæg skal ske over intervallet 10.000–40.000 kr., ville det være interessant at vide, om ministeren forestiller sig, at man bevæger sig væk fra ydelser ydet efter et skønsprincip over i ydelser ydet efter et retsprincip.

[Erik B. Smith]

Når ministeren nævner, at der skal være bindende regler for varmhjælpen, er det vigtigt at vide, om det er efter de nugældende takster eller efter forbedrede takster.

Jeg synes også, ministeren skylder andre end Det Radikale Venstre, som jo uden tvivl bag lukkede døre har fået oplysninger om varmhjælpen, svar på, hvorfor en eventuelt forbedret varmhjælp først træder i kraft 1. januar 1988, når det klart fremgik her i Folketinget ved behandlingen af kartoffelkuren, at pensionisternes varmeudgifter blev væsentlig forøget, og at de ville få kompensation. Hvor er den kompensation henne? Hvad er forklaringen på, at man vil vente så lang tid?

Jeg synes også, vi må spørge os selv, om regeringen virkelig vil bruge 1,5-2 mia. kr. udelukkende på pensionister, der har penge ved siden af pensionen. Vi er enige i, at vi skal have løst samspilsproblemerne. Vi er enige i, at det er en skandale, at nogle, fordi de har en mindre indtægt ved siden af pensionen, reelt kan blive stillet dårligere, end hvis de kun havde folkepensionen. Men offer man 1,5-2 mia. kr. - det er snarere 2 mia. kr. end 1,5 mia. kr. - så vil det forekomme helt uforståeligt, hvis man ikke samtidig bruger nogle af pengene til dem, der ikke har andet end folkepensionen.

Det er vigtigt at få at vide, om rådighedsbeløbet til kommunerne bliver forøget. Bliver egenbetalingen for den individuelle boligstøtte sat i vejret? Man får en fornemmelse af det, når man ser redegørelsen, men man kan ikke se det med sikkerhed. Vi vil selvfølgelig få det at vide, når lovforslaget kommer, men det er vel meningen, at vi skal diskutere det her i dag.

Hvorfor vil man først begynde generelt i 1988? Jeg har endda ladet mig fortælle, at stigningen i pensionstillægsaftrapningen først vil starte 1. januar 1991.

Hvorfor har ministeren i afsnittet om økonomi ikke omtalt socialindkomsten eller samordningsfradraget?

Sådan kunne jeg blive ved at stille en række spørgsmål. Jeg vil være meget, meget interesseret i at høre ministerens svar.

I øvrigt er der ingen tvivl om, at det er rigtigt at støtte det princip, at man bliver længst muligt i eget hjem. Men når ministeren siger, ja, når hun nærmest lyser de nuværende plejehjem i band, så synes vi, at ministeren går for vidt. Der bliver flere og flere

meget gamle mennesker. De har behov for en totalpleje døgnnet rundt, og det er en positivt forkert politik, hvis man vil fastholde denne gruppe i eget hjem, isoleret og totalt afhængig af, at hjælpen når frem til dem. De skal på institution, og de kommer også på institution. Hvis der ikke er nogen plejehjem, bliver de anbragt på sygehuset. Det er samfundsmæssigt helt uacceptabelt dyrt, og det er forkert over for den enkelte.

Socialdemokratiet er ikke i tvivl om, at kommunerne nok skal finde ud af en både god og hensigtsmæssig måde at støtte og pleje de ældre på, også f.eks. det, som ministeren nævner med plejecentrene - men det kræver, at regeringen ikke stiller sig hindrende i vejen - og med det, vi kan se af redegørelsen, ser det ud, som om kommunerne skal op med yderligere økonomiske midler til omlægning af ældrepolitikken. Det bliver svært for kommunerne, når man tænker på den politik, regeringen i øvrigt har ført over for dem.

I øvrigt undrer det os i Socialdemokratiet, at redegørelsen intet indeholder om lempelser af reglerne vedrørende ombygning af egen bolig, anskaffelse af tekniske hjælpemidler, eventuelt tilskud eller lån til istandsættelse og vedligeholdelse af egen bolig, alt sammen med det formål at bevare den pågældende længst muligt i eget hjem. Er det, fordi ministeren ikke har gjort sig nogen tanker på disse områder, eller er det, fordi ministeren mener, at de regler, vi har, sandelig er gode nok? Hvis det er det sidste, synes jeg, ministeren skulle fortælle os, hvori det ligger.

Redegørelsen gør meget ud af at fortælle om de mange aktive pensionister, vi har, og som vi vil få et øget antal af i de kommende år. Derfor undrer det os, at redegørelsen ikke lægger meget større vægt på at få tilrettelagt en ældrepolitik, hvor selvbestemmelse er i centrum, og hvor det offentlige skal styrke pensionistens sociale netværk og gennem tilbud give mulighed for, at tilværelsen giver mening og bliver rig på oplevelser.

Vi ved, at mange oplever et katastrofalt fald i udfoldelsesmulighederne, når de bliver pensionister, alene på grund af de økonomiske begrænsninger, som pensionen giver dem. Vi ved også, at mange plejehjem næsten umyndiggør deres beboere. Vi ved, at mange pensionister føler deres selvrespekt smuldre. Gruppen af pensionister er stadig

[Erik B. Smith]

voksende, og gruppen af pensionister, der bliver meget gamle, er stadig voksende. Vi lever i et samfund, hvor kontakten mellem generationerne svinder ind, og hvor det at have erfaring ikke er en fordel, men nærmest et handicap. Det er svært at blive gammel i Danmark.

Socialministerens bud til denne meget store gruppe er, at vi skal have løst samspilsproblemerne, og plejehjemmene vil vi ikke bygge mere, som vi kender dem. Vi synes, at redegørelsen burde have været hele vejen rundt i de mange problemer, der er i pensionistgruppen. Vi synes, at redegørelsen burde have indeholdt løsningsanvisninger på disse mange problemer for den store befolkningsgruppe.

Ministeren koncentrerer sig om få problemer, problemer, som vi i øvrigt senere kommer til at tage stilling til i lovforslagsform og altså får lov at drøfte endnu en gang her i Folketinget.

Udfaldet af denne debat afhænger en hel del af, hvordan ministeren vil besvare de mange spørgsmål, der her er rejst. Vi vil så tage stilling til, om vi skal foretage os videre, om vi skal anmelde en egentlig forespørgselsdebat på ældreområdet, eller om det bliver skriftlige spørgsmål i udvalget.

Vi synes, det er vigtigt, at man debatterer dette emne i åbenhed i Folketingssalen, og vi er skuffede over, at redegørelsen har koncentreret sig om så få punkter på så vigtigt et område.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Ældrekommissionens rapport har ikke fået lov at samle støv. Tak til ministeren for denne redegørelse.

Ældrekommissionen fremhævede, at det var vigtigt, at der blev formuleret en langsigtet strategi for den ældrepolitiske udvikling, som kan få mange stykvis ændringer til at hænge sammen. Ældrepolitikken må bygges gradvis op over en længere årrække, således at vi i takt med de muligheder, der viser sig, målbevidst stadig kan arbejde henimod at give de ældre bedre rammer om deres tilværelse.

Siden debatten den 18. januar 1983 vedrørende daværende socialminister Palle Simonsens ældreredgørelse har regeringen og Folketinget gennemført væsentlige elementer i

regeringens hidtidige ældrepolitik. Derfor er det glædeligt, at socialministeren efter sin redegørelse vil sætte yderligere lovgivning i gang, der er vital for en videre udvikling af den langsigtede ældrepolitik.

At blive pensionist er en meget personlig og afgørende begivenhed i et menneskes liv. Mange glæder sig, andre er betænkelige, og nogle føler sig med ét slag helt overflødige.

Vi kan opfatte det at blive ældre som den fase af livet, hvor vi er tabere og bliver mere og mere afhængige af andre, men vi kan også opfatte det at blive ældre som den fase af livet, hvor der er mulighed for at frigøre vore ibrøede kræfter. Den måde, vi hver især vælger at opfatte denne tredje alder på, bliver retningsgivende for vor holdning over for den ældre og udløser derved store handlinger.

Det er livsstilen, der giver meningen i det enkelte menneskes liv. At miste muligheden for at leve efter sin livsstil giver en følelse af meningsløshed. Den livsstil, der har præget éns tilværelse i lære- og arbejdsårene, vil være afgørende for, hvorledes éns pensionisttilværelse vil forløbe. De, der dyrker interesser i pensionisttilværelsen, dyrkede også interesser, før de blev pensionister.

Derfor er det vigtigt, at der på så tidligt et tidspunkt som muligt i et menneskes liv skabes grundlag for en livsstil, der kan holde livet igennem, og som derfor hjælper mennesket gennem pensionisttilværelsen. Gennem hele livet har de materielle, kulturelle og sociale levevilkår afgørende betydning for det enkelte menneske.

Levevilkårene ændres naturligvis livet igennem. For de ældres vedkommende bortfalder forhold som arbejdsmiljø, uddannelse m.m. Tilbage er imidlertid to vigtige faktorer: økonomi og bolig. Endvidere opstår for mange en afhængighed af omsorg og pleje.

Den konservative folketingsgruppe kan støtte regeringens bestræbelser på at finde en løsning på samspilsproblemerne, en løsning, der skal omfatte alle berørte pensionister. Det er derfor vigtigt, at spørgsmålet om personlige tillæg indgår i løsningen, så de pensionister, der kan få eller har små ekstra indtægter, især ikke bliver dårligere stillet end hidtil. Jeg tror, mange vil være taknemlige for enkle regler vedrørende varnehjælp, som sikrer, at de pensionister, der virkelig har behov for denne hjælp, også får den.

[Lizzie Lichtenberg]

Et andet stort område, socialministeren behandler i sin redegørelse, er boligen. Mange bor i etageejendomme eller på landbrugsjendomme. Med alderen bliver man mindre tilbøjelig til at flytte, men tit er det sådan, at den bolig, man bor i, ikke passer til de behov, man har. Den kan være for stor, den kan ligge langt fra offentlige transportmidler, være svær at vedligeholde eller opvarme. Små ting, som i de yngre dage blev overkommet i boligen, kan for den ældre være næsten uoverkommelige, og man må huske på, at ældre opholder sig meget i og nær boligen.

I den fremtidige planlægning og opførelse af boliger må man tage i betragtning, at disse bygninger vil holde de næste 50–100 år, dvs., at det er ældre med en anden opvækst, f.eks. generationerne efter krigen, der bliver brugerne i fremtiden. De bebudede lovforslag fra boligministeren og socialministeren vil ganske givet efterhånden resultere i en mangfoldighed af individuelle løsninger, men det er nødvendigt, at finansieringen af de forskellige boligtyper bliver neutral, så der tilvebringes velegnede ældreboliger forbundet med større eller mindre former for service.

En stor del af de ældre vil uden tvivl foretrække at blive boende i den bolig, de har levet en stor del af deres liv i. For disse ældre er det vigtigt, at der kan ydes den nødvendige hjælp, og måske endnu vigtigere, at der er mulighed for at tilkalde hjælp om fornødent. Skal man have en sund tilværelse, må man også have en tryk tilværelse. Tryghed må derfor være nøgleordet, når der er tale om de ældres boforhold.

Pensionister, der opholder sig på plejehjem, skal fremover kunne vælge og fravælge plejehjemets ydelser. Bestående plejeinstitutioner kan ikke afvikles fra dag til dag, men kan med udgangspunkt i beboernes selvbestemmelse og medindflydelse og med fleksibel tilrettelæggelse af bistanden efter selvhjælpsprincippet i mange tilfælde benyttes langt bedre end hidtil. Ved åbning af institutionerne for omverdenen kan institutionen blive centrum for mange aktiviteter.

Målet er at skabe et miljø, hvor man i videst muligt omfang bestræber sig på at støtte den ældre til selvforvaltning og derved bevarelse af selvrespekten. Denne målsætning søges opnået ved en koordinering af alle de støttefunktioner, der kan tilbydes fra det offentliges side. Koordineringen kan bestå i en

koordineret administration af hjemmesygepleje, hjemmehjælp og forskellige instituti-onstilbud inden for et område.

En betingelse for, at ovenstående kan realiseres, er, at institutionerne afinstitutionalises. Denne opløsning af institutionerne kan man f.eks. virkeliggøre ved at skabe kollektive miljøer i nogle af de nuværende plejehjem, så man særligt kan tilgodese de psykisk og socialt svage pensionister. Fysisk svage pensionister vil lige så godt kunne passes forsvarligt i beskyttede boliger som på plejehjem. Plejehjem, der virker som plejehospitaler, vil i virkeligheden byde psykisk og socialt svage pensionister en tilværelse i et meget, meget trist miljø. Derfor må der arbejdes med selve miljøet og atmosfæren på plejehjemmet og personalets holdninger. De lokale myndigheder skal udnyttes fuldt ud – flere vitaminer end i et plejehjemsliv. Det skal være muligt at blomstre op på et plejehjem og at forlade det for at gå over til et andet egnet miljø. Tværfagligt samarbejde er her en naturlig forudsætning for fornyelsen.

Det første skridt på vejen er måske en holdningsbearbejdende uddannelse, der lærer os at betragte hinanden i et andet lys, nemlig som mennesker og ikke som patienter og klienter. Det gælder ikke alene inden for institutionerne. Hele samfundet har brug for et andet syn på de ældre medborgere, så respekten for de ældres menneskeværd genopbygges.

Alt dette betyder ikke, at Det Konservative Folkeparti ikke lægger vægt på plejen i livets sidste tid, at vi ikke ønsker klienterne den bedst mulige behandling, især smerte- og krisebehandling, i denne fase.

Eksisterende plejehjem kan i fremtidens tilbud benyttes som rehabiliteringscentre eller som servicecentre til det omliggende samfund. Derfor er det rigtigt at lægge så mange beslutninger ud til kommunerne som foreslået i redegørelsen. Og kommunerne kan med fordel samarbejde med frivillige organisationer og først og fremmest med de ældre selv.

Det centrale i al ældrepolitik må være, at den indrettes efter de ældres behov. Det er vigtigt at være opmærksom på de ældres individuelle ønsker og interesser. Ældrepolitikken må derfor tilrettelægges således, at den tager hensyn til såvel de pensionister, der fører en aktiv og udadvendt tilværelse, som de pensionister, der har behov for megen

[Lizzie Lichtenberg]

pleje og omsorg. Ældrepolitikken må tilrettelægges, så den ikke udarter til en speciel og isoleret ældrekultur; generationerne må mødes.

Mange familier er efterhånden fjerdegenerationsfamilier. Pensionering er et kulturelt fænomen og indebærer et unaturligt og i nogle tilfælde dramatisk skel i et menneskes liv. Den bratte overgang er først og fremmest en udfordring til omstillingsevne og fleksibilitet. For nogle bliver omstillingen for stor – man oplever pensionistchokket. Nogle forskere mener at kunne påvise en tendens til overdødelighed efter pensioneringen. Det ser ud til, at det er dem, som skal slutte på arbejdsmarkedet, men som egentlig ikke ønsker det, der rammes. Det er dem, som egentlig falder for aldersgrænsen.

Er det store behov for forberedelse til pensionsalderen et sygdomstegn i en kultur, som i alt for høj grad har været optaget af værdier som effektivitet, produktivitet, arbejde osv., mens værdier, som under ét kan kaldes livskunst, kunsten at leve, er blevet undertrykt eller forkrøblet?

Hanne Severinsen (V):

Før vi i den kommende tid her i Folketinget skal tage stilling til de væsentlige regeringsinitiativer, som er bebudet, kan det være en god idé at standse op og få en mere generel debat om de ældres vilkår og den ældrepolitik, vi går ind for, selv om jeg egentlig føler trang til at fastslå, at det på en måde er en kedelig ting, at vi i den grad kategoriserer hinanden. Ældrepolitik burde jo ligesom ungdomspolitik hedde menneskepolitik, fordi vi alle er selvstændige individer med hver vores forudsætninger og vores ønsker til tilværelsen.

Men når det er sagt, må vi også slå fast, at vores samfund i de kommende år vil blive påvirket af, at procentdelen af ældre stiger. Om 40 år er den del af befolkningen, som aldersmæssigt ligger over 65 år, steget fra 15 til 21 pct., og andelen af dem, der er over 80, er i samme tidsrum steget fra 3 til 5 pct. Disse kommende ældre er fra en tid, hvor man stiller krav, og hvor man ikke finder sig i hvad som helst. Derfor kan det måske alligevel være en god idé, at vi her i Folketinget får en debat om ældrepolitik, specielt når udgangspunktet er, at ældre er forskellige og

kun har den ene lighed, at de befinder sig i samme aldersklasse.

Det er vigtigt at slå fast, at det, at man er blevet gammel, absolut ikke behøver at betyde, at man er et socialt tilfælde, at man pludselig bliver en klient, som nogle i samfundet skal sørge for. Det er noget, vi ofte glemmer i vores iver for at være hjælpsomme. Vi oplever desværre somme tider, at systemet derved kommer til at hjælpe til hjælpeløshed. Det, vi har brug for, er en omsorg, der opfordrer til selvhjælp på egne præmisser, der opfordrer til, at man anvender de kræfter, man har i behold, og selv klarer det, man kan klare, selv foretager sine prioriteringer og valg.

Langt den overvejende part af de ældre har det udmærket og bor hjemme uden nævneværdig hjælp. For dem vil en hjælpende hånd i ny og næ være det, der gør, at de får det bedre, og at vi derved forebygger mange sygdomme. Nogle har forbigående, andre varigt behov for mere omfattende hjælpeforanstaltninger, og det skal vi sørge for at de får, og at de får det på deres egne betingelser.

Grundlæggende gælder det for de ældre såvel som alle andre aldersgrupper, at vi har brug for hinanden. Vi må bort fra byplanlægning, der lægger institutioner ét sted, boliger for folk i sølvbryllupsalderen et andet sted, for børnefamilier et tredje sted og plejecentre borte fra al larm og derved også borte fra alt liv.

Ældre skal bo dér, hvor de har lyst til at bo, og dér, hvor tingene foregår, og de skal have mulighed for at få opfyldt meget forskellige boligbehov og servicebehov. Og det skal ikke være, fordi systemerne synes, det er mest passende, at de bliver hjulpet på den måde, men fordi de har behov for den hjælp. Det betyder, at vi også har brug for at nedbryde megen vanetænkning, megen institutions-tænkning, megen »vi plejer«-tænkning.

Personalegrupperne har brug for at samarbejde om bedre løsninger, der er mere individuelt prægede. Vi skal spille sammen, offentligt som privat, og vi skal opbygge de lokale netværker og væresteder.

Ude i kommunen blomstrer der allerede mange gode ideer frem, og kommunerne kan i disse år lære af hinanden, at man kan gøre tingene på en anden måde, uden at det nødvendigvis behøver at koste flere ressourcer ud over almindelig omtanke.

[Hanne Severinsen]

Vi har brug for hinanden, og vi har også brug for de ældre på arbejdsmarkedet. Derfor er vi glade for, at Folketinget sidste år fik vedtaget loven om delpension, som vil give mulighed for en glidende overgang til pensionisttilværelsen, en overgang som vil være mere menneskelig og mere i overensstemmelse med den enkeltes ønsker.

Når man ser på de ældres vilkår, er det imidlertid klart, at økonomien spiller en stor rolle. Et af de største problemer for pensionisterne er den udviklede og uigennemsigtige måde, hvorpå vi har fået opbygget et system af personlige tillæg, boligydelse osv., der aftrappes i takt med, at man tjener lidt ved siden af. Det betyder, at man ind imellem kan komme til at tabe penge ved en indkomstforøgelse, og det er ikke videre fremmende for opsparingen i vores samfund.

Samfundet har brug for, at nogle udskyder deres forbrug til fordel for pensionsordninger, og derfor er det nødvendigt, at vi får løst disse samspilsproblemer. Vi hilser derfor regeringens initiativ på dette område velkomment.

Samtidig vil der blive åbnet mulighed for, at de pensionister, som bor på plejehjem, selv vil kunne komme til at disponere over deres pension og selv vil kunne komme til at vælge, hvad de ønsker af faciliteter ud over den almindelige service, der altid findes på et plejehjem. Men allervigtigst er det, at der er så gode boligforhold for de ældre, at de ikke behøver at komme på plejehjem. De ældre skal have mulighed for at blive i eget hjem, så længe de ønsker det. Ikke fordi de skal sidde isoleret i en lille, kold fjerdesalslejlighed, men sådan at forstå, at der skal være et varieret boligudbud. Derfor har vi også brug for at harmonisere de finansieringsordninger, der findes i øjeblikket, så vi får en mere glidende overgang mellem de forskellige boligformer.

Plejehjem bør omdannes til centre for udgående service, som steder, hvor man, hvis der er behov for det, kan bo om natten eller være om dagen, hvor man kan have en måneds ophold, fordi man trænger til særlig pleje, og som man i det hele taget kan indrette fleksibelt efter de ældres behov; hvor man kan genoptræne sig, og hvor man kan gå til kursusvirksomhed, højskoleforedrag osv.

Hele denne omstilling til mere individuel service vil kræve meget af personalet og af beslutningstagere rundt omkring i kommuner og amter. Det vil også kræve økonomiske ressourcer, men meget kan nås ved at bruge de eksisterende på en bedre måde. Vi har alt for ofte i effektivitetens navn sørgt for alt for meget. Personalet har sørgt for at vande blomsterne; det kan fru Jensen alligevel ikke huske, mener de, og til sidst husker hun heller ikke, at det er nødvendigt.

Langsomt kan hun mindre og mindre. Hun får medicin, så hun kan sove på det rigtige tidspunkt, og så hun også kan vågne på det rigtige tidspunkt. Hun bliver en god plejehjemspatient, men hun mister sin identitet.

Folketingets socialudvalg var på et meget spændende besøg i Skævinge sidste fredag, hvor vi så, hvordan man med eksisterende midler har kunnet foretage en omstilling på ældreområdet. Det eksisterende plejehjem var blevet omdannet til individuelle beskyttede boliger. Man havde mulighed for den samme service, men eftersom man stadig væk havde en del af sin pension, havde man også mulighed for selv at vælge, hvad man gerne ville hjælpes med.

Det glædelige positive budskab var den væsentlige ændring, der var sket med dem, der boede på det, der nu var omdannet til beskyttede boliger. De eksisterende beboere var begyndt at blive mere forskellige. Det er muligt, at nogle vil synes, at det er upraktisk – specielt dem, der tænker mere i kategorier og mindre i mennesker – men det er udtryk for, at vi her er på den rette vej.

Vi har jo forskellige behov. Vi skal have lov til at falde i søvn foran fjernsynet, og vi skal også have lov til at falde i søvn kl. 1 om natten eller kl. 2 efter at have drukket noget portvin, og vi skal have lov til at vågne på forskellige tidspunkter. Vi skal have lov til at indrette os forskelligt. Vi skal ikke pådømmes at have sovemedicin. Vi skal kunne tale med personalet, hvis vi har behov for det, og vi skal også kunne tale på tværs af aldersgrænser og ikke blive hinandens klienter. På den måde bevarer vi vores identitet og selvrespekt og livsmod, og det er det, som det i første omgang handler om at sikre.

Birthe Hansen (SF):

[Birthe Hansen]

Strukturændringer, som i 1970'erne gav sig udslag i plejehjemsudbygning og udvidet bistand i hjemmene med hjemmehjælp og hjemmesygepleje, gav os i 1980'erne døgnplejen som en hjælp til de ældre, der ikke kan klare sig hjemme, på trods af at de både har familie og hjemmehjælp.

Døgnplejen er en plejeform, som de ældre gør brug af, og som samtidig, lad os ikke glemme det, er en økonomisk gevinst for det offentlige – en økonomisk gevinst, som så selvfølgelig skal overføres bl.a. til de allersvageste ældre, mennesker, for hvem isolation, meningsløs ensomhed, tunge savn og angst for det at være alene er de største og alvorligste problemer. Disse problemer afhjælpes ikke med teknik, med hjemmehjælp eller med døgnpleje. Over for disse mennesker har vi ansvar og pligt til under en eller anden form at yde beskyttelse og tryghed i et miljø af kollektivt samvær.

For disse mennesker vil plejehjem, sundhedscentre, beskyttede boliger – hvilket navn vi nu skal give stedet i fremtiden – dette sted med egne stuer, køkken og bad, egne møbler, forplejning, hvis det ønskes, kollektivt samvær og indbyrdes hjælpsomhed og venskabeligt fællesskab med personalet og altid åbne døre for slægt og venner være stedet.

Vi må og skal forholde os til den enkeltes behov: ingen umyndiggørelse eller forudbestemt skematisk og rutinemæssig behandling må finde sted mere.

Det lyder naturligt og smukt, at ældre skal have lov at blive i deres eget hjem så længe som muligt. Lad os så se lidt på dette med at blive i eget hjem længst muligt, som jo også trods brug af teknik, hjemmehjælp og døgnpleje har vist sig at være den billigste form for det offentlige. Lad os se på, om de fysiske rammer, altså selve boligen, så opfylder dagliglivets krav for den ældre.

En bolig, der er let at vedligeholde, let at gøre ren, som man uden besvær kommer ud og ind af, og som er beliggende sådan, at ens kontakt med omverdenen, med butikker og med offentlige transportmidler er tæt ved, er god. En sådan bolig er ideel, og de findes også, de boliger, men det er bare sjældent, at det er de ældre, der beboder dem. Langt, langt den overvejende del af ældrebefolkningens boliger er gamle og uhensigtsmæssige og mangler moderne bekvemmeligheder.

Da vi i sidste uge behandlede nogle forslag om analyse og forskning i forebyggelse m.m., sagde jeg, at vi i dag havde tilstrækkeligt med analyser og viden til en formuleret sundhedspolitik. Nøjagtig det samme mener jeg gør sig gældende inden for boligpolitikken. Vi ved i dag nok til, at et fremtidigt boligbyggeri burde kunne omstilles efter de krav og behov, mennesker har, ud fra hvor i livsforløbet de befinder sig.

Samtidig kunne vi gå i gang med at forbedre det bestående boligbyggeri, og hvis vi så yderligere kunne føre en boligpolitik, som ikke først og fremmest var styret af økonomiske konjunkturer, kunne det at have tag over hovedet måske sidestilles med goder som skoler, hospitaler og veje.

Vi synes, det er store ord at bruge i redegørelsen, når delpensionen i socialministerens redegørelse annonceres som den største sociale politiske reform i adskillige år. Det lyder jo godt, at det enkelte menneske selv bestemmer, hvornår og i hvilken takt tilbage- trækningen fra arbejdsmarkedet skal foregå. Tænk, hvis det virkelig var sådan, at vi, når vi synes, at vi bliver for trætte til at arbejde, kan gå hen til arbejdsgiveren og sige: fra den og den dato vil jeg gå fire timer ned i daglig arbejdstid og senere måske tre timer, og derefter vil jeg fortsætte, til jeg bliver 80 år. Resten af timerne dækkes naturligt, rimeligt, af det offentlige.

Men er det sådan, deltidspensionsordningen er udformet? Nej. Det er ikke en ret. Det er alene en mulighed, afhængig af arbejdsgivers velvilje.

Den interesse, der har været for delpensionen ude omkring i landet inden lovens ikrafttræden pr. 1. januar 1987, har vist også været ringere, end socialministeren havde regnet med, og ikke nok med den ringe interesse: antallet af reelle ansøgere har været utrolig lille. Nogle mener måske, at det skyldes manglende oplysning til de aldersgrupper, det vedrører, men jeg tror snarere, det skyldes mangel på reel mulighed, så lad os hellere kalde det ved rette navn: et tilbud uden reel mulighed for den gruppe, der måske havde gjort brug af delpensionsordningen, hvis det var en ret.

Dernæst er der samspilsproblemerne. Det er rigtigt, som det fremgår af redegørelsen, at det er problemer, man i årevis har talt om at få løst. Derfor er det rart for de mennesker,

[Birthe Hansen]

som er og har været berørt af urimelige regler, at de nu endelig kan forvente en løsning. Det er jo ikke reglerne, der har været problemet – de kunne for længst have været ændret – problemet har været den manglende politiske vilje til at afsætte de økonomiske midler, som skulle bruges. Det vil ministeren nu. Vi er enige med ministeren i, at vi ikke kan være andet bekendt, men så kan vi altså heller ikke være bekendt, at der ikke afsættes midler til forhøjelse af folkepensionen til den store gruppe, der ikke har andet end den at leve af. Det er da klart, at det har været uforståeligt for pensionister, at bare en lille indtægt ved siden af folkepensionen gjorde andre sociale ydelser til et minus og skabte problemer for personlige tillæg som varnehjælp, tilskud til medicin, tandpleje, tv-licens og meget andet. Det skal nu ændres via en aftrappingsordning, måske helt op til 40.000 kr. Også en sikring af varnehjælp med bindende regler for tildeling er i den nuværende situation en forbedring. Det samme gælder nedsættelse af betaling for serviceydelser efter bistandslovens bestemmelser.

Men som sagt er det, vi har i dag, en redegørelse fra ministeren. Vi vil se nærmere på lovforslagene, når de bliver fremsat, så meget mere som de er en del af den aftale, regeringen indgik i 1984 med de Radikale. Men en del godt må vi da kunne lave for de 1½ mia. til 2 mia. kr. om året, som socialministeren skønner skal bruges.

Imidlertid fremgår det også af redegørelsen, at den pensionist, som i dag alene har folkepensionen, altså som enlig ca. 3.500 kr. om måneden, ikke vil få del i disse milliarder. Trøsten, at de ikke får det ringere økonomisk end i dag, er for billig. Disse pensionister skal fortsat stilles i den ydmygende situation, at de må bede om hjælp, bede om almisser – netop den nuværende generation af pensionister, som gennem livet har lært, at de skulle klare sig selv, og at det ikke var værdigt at bede om hjælp, især når man ikke kunne yde noget til gengæld. Det er pensionister, der er vokset op under forhold, hvor de har måttet give afkald – forsage – og det ønsker socialministeren og den borgerlige regering de skal fortsætte med. Til sammenligning kan jeg nævne de kommende pensionister, som er født i et overflodssamfund – udsigten til, at vi engang skal forsage, er uudholdelig, og vi vil ikke finde os deri. Der-

for nytter det ikke, at socialministeren bare vil gøre det attraktivt for os, at vi skal spare op. Først og fremmest må vi sørge for, at basisbeløbet, altså det, der er levestandarden for de nuværende og de kommende pensionister – de, der ikke har mulighed for at spare op og gøre brug af mere eller mindre fordelagtige pensionsordninger – sættes op. Mennesker, der i dag er arbejdsløse, syge eller på bistandshjælp eller går på mindstelønnen på arbejdsmarkedet, har nok at gøre i det daglige med at få det til at løbe rundt, og ikke engang det lykkes altid for en meget stor del af befolkningen. Hvis de så yderligere skal udsættes for den dag, de bliver 67 år og bliver sat helt uden for indflydelse, at andre, som foruden i de erhvervsaktive år har haft et godt liv og en god tilværelse, skal stilles bedre også som pensionister, så har den nuværende socialminister ikke været med til at fjerne de grundlæggende forskelle og uligheder mellem pensionisterne.

Selvfølgelig skal folk have lov at spare op, hvis de har økonomisk mulighed derfor, og hvis det er det, de vil, men vi har alle et ansvar for, at den, for hvem det at spare op ikke er muligt, ikke fortsat skal se sin totale livssituation ændret den dag, folkepensionen kommer til udbetaling. En så ringe økonomi fører uvægerligt til indskrænkning af muligheder, og mangel på aktiviteter fører til opgiven og forfald, til isolation og tristhed, som disponerer for sygdom. Det kan ikke være rimeligt, når netop tiden som pensionist skulle give én nogle muligheder, som man ikke har haft tid til i den erhvervsaktive alder. Det er for nedslående, for deprimerende at blive gammel på den måde, og hverken nuværende eller kommende pensionister kan vi byde disse forhold.

Hvad har socialministeren at sige til denne gruppe? Ifølge redegørelsen skal de som sagt ikke undgælde for de andres forbedring – nej, det manglede så sandelig også bare! – men bedre end i øjeblikket, hvis vi alene ser på økonomien, skal de altså heller ikke tro de får det. De skal være med til at betale for fjernelse af samordningsfradrag, for samspilsproblemer, for delpensionen – og hvorfor nu det? Jo, de er nemlig ifølge både regeringen og de Radikale i forhold til lønmodtagerne siden 1982 båret frem af en uændret regulering. Jamen det siger da ikke noget som helst om, at de ikke har mistet kroner og

[Birthe Hansen]

øre under den borgerlige regering. Det har de, bl.a. fordi den reelle købekraft er forringet.

Denne gruppe hører ligesom arbejdsløse, syge, folk på bistand og dem på minimalløn til dem, der er medårsag – de ved det bare ikke selv – til en øget forbrugsimpport, den import, som er en del af landets nuværende økonomiske problemer.

Da redegørelsen jo ikke kan forlænges med en side, der omhandler løsning af disse pensionisters problemer, må de kommende lovforslag også indebære, at der afsættes midler til at løse dem, ikke på én dag, men sideløbende med løsningen af samspilsproblemer og andre urimeligheder.

Hvis denne redegørelse munder ud i en fælles politisk vilje til gennem lovgivning på pensionsområderne og ændrede holdninger i resten af samfundet til pensionisterne, således at man som pensionist får mulighed for at leve livet efter de 67 på egne betingelser, med gode fysiske og sociale rammer og god økonomi, kan vi sige, at vi har skabt en reform på hele ældreområdet.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg vil gerne først takke den radikale ordfører og CDs ordfører for, at jeg får lov at komme ind i talerrækken her.

Kristeligt Folkeparti takker ministeren for redegørelsen. Der er spændende ting i den. Det er klart, at det er kun nogle ganske få problemer, som vedrører de ældre, der kan være med her. Jeg savner ligesom den socialdemokratiske ordfører mange ting, men hvis vi skulle ind på alle de forskellige forhold, som vedrører de ældre, skulle vi jo udgive en hel bog. Dette her omhandler kun nogle få, men uhyre vigtige problemer i forbindelse med de ældre.

Det er meget spændende at sidde og høre de forskellige indlæg her, for vi mener det jo alle sammen så godt: de ældre skal have gode kår, og vi vil gerne give dem det, men vi har forskellige måder at gøre det på – der er bare det her med pengene.

Der er jo én ting, der er sikker i vores tilværelse, hvis vi bliver gamle nok eller lever længe nok, og det er, at vi bliver ældre. Når man er barn og ung, er der forfærdelig lang tid til, men efterhånden som vi kommer op i årene, nærmer vi os det og begynder måske

at spekulere lidt mere over det. Vi er jo hele tiden på vej til at blive ældre: fra undfangelsesøjeblikket, til vi dør, bliver vi stadig ældre. Men på forskellige stadier i livet er vi forskellige og har forskellige behov. Det at blive ældre vil altså sige, at livet ændrer sig i forskellige henseender, og at man ikke kan leve det helt på samme måde, som f.eks. da man var barn, da man var ung, og da man var aktiv.

Men der er én ting, det er væsentligt at slå fast, når man taler om ældre og ældrepolitik. Det er, at man ikke topser i manddommen – jeg kunne også sige kvinddommen – hvorefter man går tilbage og bliver barn igen. Vi har i en årrække fået at vide, at når man begynder at blive ældre eller meget ældre, er man faktisk barnlig. De, der ikke er nået så langt i tilværelsen, trækker lidt på skulderen ad de gamle og deres sjove og sære ideer. I en lang periode har man sagt: vi, der er aktive og står midt i livet, ved bedst, hvad der er godt for de ældre; vi skal nok sørge for dem. Det er det, der er sket i en hel del år.

Men som det er sagt af en tidligere ordfører, er det sådan, at de, der er på vej til at blive ældre i dag, ikke vil finde sig i det, for de er vant til at være aktive, til at bestemme selv en stor del, og de skal nok have sig frabedt, at andre skal bestemme, hvordan de skal have det, når de bliver gamle.

Derfor er der faktisk to grupper i en ældredebat: der er dem, som er ældre i dag – både lidt ældre og meget ældre – og så er der dem, der er på vej til at blive det og i løbet af nogle år vil komme ind i denne gruppe. Det ene udelukker ikke det andet: der er problemer, der skal løses nu, og der er problemer, der skal løses på længere sigt.

Samspilsproblemet er nævnt, og jeg tror, det er et af de vigtigste problemer, vi har. Kristeligt Folkeparti har siden 1980 talt om, hvor urimelig tjenestemandspensionen var. Det er nu på vej til at blive løst. Men hvad med alt det andet? Vi har jo diskuteret økonomi og gør det stadig; vi holder debat om, hvor lidt vi sparer, og vores finansminister synes, det er alt for dårligt. Men går man ud i folket og hører, hvad de siger, er det, man hører: nu er vi ved at nærme os pensionsalderen, så nu gælder det om at få brugt det, vi har. Det gælder om, at man ingenting har, for så kan man jo ikke få noget. Derfor synes jeg, det er vældig godt, at man begynder

[Inger Stilling Pedersen]

at tage fat på det, for selv om man bare tjener en lille smule, måske er enke efter en tjenestemand ved banerne, der har en meget lille pension ved siden af, oplever man måske, at man faktisk bliver dårligere stillet, og det kan man ikke forstå, for man skal jo reelt have en meget stor ekstraindtægt, for at det kan få nogen betydning.

Derfor er det vigtigt, at vi sikrer, at man fremover får en mulighed for at spare op, tegne forskellige forsikringer og komme ind under pensionsordninger. På længere sigt bør vi arbejde for, at så mange mennesker som muligt kommer ind under en eller anden form for pensionsopsparing, som man via sit arbejde er med til at skabe, og sørge for, at de mennesker, der ikke har den mulighed, alligevel ikke bliver ringere stillet.

Det bedste ville være, hvis man kunne udbetale en folkepension, som var tilstrækkelig til at give én sikkerhed, uden at man skulle have alt muligt ved siden af. Det ved vi er ikke realistisk at sige i øjeblikket, for penge-ner er der ikke. Selvfølgelig er der nogle partier, der kan finde dem et eller andet sted, men det er jo let, når man ikke skal gøre det i virkeligheden. Det, det gælder om, er altså, at vi sørger for, at man får en reel mulighed for at have lidt ekstra, når man går på pension.

Jeg har de senere dage spurgt forskellige mennesker, der har ældre familiemedlemmer eller måske selv er ved at være i den alder eller selv er det: hvordan føler I det? Hvordan føler jeres familie det? og der var én, der udtrykte sig på den måde: ja, min mor vil f.eks. gerne have håret sat lidt, hun vil også gerne, selv om hun er ældre, stadig ofre lidt på sig selv. Det kan være meget svært at klare, hvis man kun har den helt almindelige pension og ingenting ved siden af. Jeg tror også, det er vigtigt, når vi tænker på de ældre, at vi tager alle disse forhold med i betragtning; ældre er ikke bare nogle svage og skrøbelige mennesker, som har fået det tøj, de skal have i tilværelsen, og egentlig ikke behøver investere ret meget i andet. Nej det er mennesker, som stadig væk ønsker at have visse muligheder, og det skal vi være med til at sikre. Det er også det, som regeringen nu lægger op til, selv om det ikke bliver lige med det samme.

Der står også noget om de ældres boliger, og det er da ganske vist, at ligesom vi som

voksne bor forskelligt – nogle i eget hus, nogle i lejede boliger og nogle i kollektiver – kan også ældre have forskellige behov med hensyn til, hvordan man ønsker at bo. Mange ønsker at blive ved det, de holder af, så længe som overhovedet muligt, andre ønsker måske at flytte sammen, hvor man kan have lidt mere selskab, men ét er i hvert fald vigtigt, og det er, at vi giver dem mulighed for at indrette sig forskelligt, og at man, den dag man absolut ikke længere kan klare sig selv, da har mulighed for selv at vælge, også når man har brug for ekstra meget pleje. Det berører os jo alle dybt, når vi f.eks. hører, at ægtepar må skilles, den dag de skal på plejehjem. Det er der ingen, uanset hvilket parti vi kommer fra, som synes er en god idé. Alle kræfter må sættes ind på, at man kan få lov at være sammen; for ældre mennesker holder bestemt lige så meget af hinanden, selv om de er kommet højt op i årene – måske endda mere, har mere behov for hinanden – og så er noget af det værste, man kan gøre, at skille dem ad.

Der er også ældre, der ønsker at komme på et bestemt plejehjem, det kan være en kristen institution eller andet; man vil gerne være dér, hvor de, der deler livssyn med én, er, men det kan man skam ikke, medmindre man har været så forudseende at flytte til den pågældende kommune. Det er også med i redegørelsen, og jeg synes, det er uhyre vigtigt, at vi tænker på det. I eventyrene får man som regel altid lov at få opfyldt et ønske, når man ikke har så lang tid tilbage eller ikke synes at have det. Vi er meget mere bedrøvede, når det gælder behandlingen af vore ældre; vi synes bestemt ikke vi har råd til at opfylde et så elementært ønske som det at få lov til at tilbringe sin måske sidste tid her på Jorden – det er jo ikke altid, det er det – under de forhold, man gerne vil.

Jeg ved godt, at det vil koste penge, og at de skal skaffes, men spørgsmålet er, hvilke overordnede mål vi har, når vi taler om de ældre; vor ældrepolitik må have som mål, hvordan vi kan skabe de bedste forhold for alle mennesker, der er blevet ældre. Jeg synes også, det er værd at lægge mærke til, at ministeren nævner noget om, at vi kan få 25 og nogle 30 år som pensionist. Det er en meget stor del af livet, der kan blive tale om, hvis vi er så heldige, og jeg kunne også bruge lang tid til at tale om, hvordan man kan pas-

[Inger Stilling Pedersen]

se på sit helbred, hvordan man kan skaffe sig interesser osv., så alderdommen kan få noget mening.

Kristeligt Folkeparti er meget glad for del-pensionen, for førtidspensionen og for alle de muligheder, man får for at få en glidende overgang til pensionisttilværelsen. Men det er også vores opgave at sikre, at de ældre også får økonomisk mulighed for at gøre alt det, de gerne ville, men som de i dag måske slet ikke har råd til.

Jeg håber, at denne debat må resultere i, at vi i fællesskab skaber så gode forhold for de ældre som overhovedet muligt, for de ældre er måske også os selv om kort tid.

Aase Olesen (RV):

Det er snart fire år siden, vi havde en stor ældrepolitisk redegørelsesdebat her i Folketinget, og jeg opfatter i og for sig ikke den debat, vi har i dag, som værende en gentagelse af den, snarere som et resultat.

Et stort flertal i Folketinget sendte den 18. januar 1983 den daværende socialminister hjem med den besked, at han roligt kunne forberede en række tiltag med hensyn til ældre og ældres forhold i samfundet ud fra de holdninger, der kom til orde, og ud fra Ældrekommissionens arbejde.

Man diskuterede også dengang perspektiverne i et samfund med en stadig større andel af ældre, men heller ikke det har jeg opfattet er emnet for diskussionen i dag.

Jeg ser nærmere denne redegørelse som en kort opsummering af, hvad regeringen nu vil lægge frem på tre hovedområder. For det første samspilsproblemerne, for det andet boligproblemerne og for det tredje, det vi kunne kalde ældres sociale placering eller opbygning af hele det beredskab, der skal til, for at afhjælpe de problemer, som opstår for mange ældre.

Samspilsproblemerne har vi jo diskuteret i mange år; der er skrevet talrige betænkninger om dem, og fælles for alle har været, at de vil koste frygtelig mange penge, næsten uanset hvilken model man måtte vælge for at løse dem. Det er da også det, vi kan se her. Vi vil få lovforslag til behandling, som kun kan sættes i kraft gradvis, simpelt hen af samfundsøkonomiske årsager. Men Det Radikale Venstre vil i hvert fald arbejde aktivt med til at gennemføre en afhjælpning af de

samspilsproblemer, som vi har påpeget i så forfærdelig mange år.

Udgangspunktet for al økonomi, når vi taler om pensionister, er for Det Radikale Venstre en sikret ret, en ret til at fastholde et ikke-indtægtsreguleret grundbeløb i folkepensionen.

Dernæst skal vi om nogen tid behandle en række forslag om ældreboliger, og vi vil gerne her i dag melde til regeringen, at det ikke er vores intention, at det skal betyde færre ældreboliger – tværtimod. Der er et meget stort behov for boliger af den art, som egner sig til ældre, men det er jo ikke det samme som at sige, at det skal være plejehjem eller hjem af en anden ganske bestemt udformning, tværtimod. Der kan altså ikke være tale om, at man kører med en nedsat aktivitet på det område.

Endelig er der spørgsmålet om fuldstændig at ændre holdning til ældre og behandlingen af ældres problemer, ældres sygdomme osv., som ligger i det, ministeren har varslet, nemlig at man vil indføre et døgnberedskab til afhjælpning af de sundhedsproblemer, som mange ældre har.

Målsætningen for dette må være, at alle pensionister principielt skal behandles ens. Det mener vi er rigtigt. Den gamle læresætning om, at det drejede sig om at holde folk længst muligt i eget hjem, skal vel snarest omformuleres til, at det sted, hvor pensionisten er, er hans eller hendes hjem. Det er en helt anden holdning, og derfor bliver vi nødt til at gå langt ind i den måde, man indretter de nuværende plejehjem, kollektivboliger, beskyttede boliger osv. på.

Det handler i meget vid udstrækning om ikke at tage funktioner fra folk. Fordi man har nedsat funktionsevne på ét eller flere områder, vil man formentlig – meget tit i hvert fald – være fuldt ud i stand til at fungere på de øvrige områder. Det, der sker, når man lægger folk på institution, er netop, som også andre ordførere her har beskrevet, at de på grund af et enkelt eller flere funktions-svigt pludselig bliver totalt frataget enhver mulighed for at have indflydelse på deres egen dagligdag.

Der er en række lokale initiativer på vej. Socialministeriets konference – den 3. november var det vist – om alle de mange forsøg, der gøres på dette område, var utrolig givende at være med til. Det, der er karakter-

[Aase Olesen]

ristisk, synes jeg, for hele den sociale sektor for øjeblikket, er, at man har et gåpåmod i retning af at forsøge nye veje og i øvrigt at diskutere, hvordan man kan gøre tingene bedre. Jeg synes, det er meget vigtigt, at man ikke stivner i en eller anden form for faglig skyttegravskrig.

Jeg tror også, vi er nødt til at sige, at alt det nye godt kan skræmme en hel del af de ældre, som i dag befinder sig på plejehjem. Skævinge har allerede været nævnt. Vi hørte om en enkelt plejehjemsbeboer, som sædvanlig ikke skulle nyde noget af at have sin pension udbetalt. Når han nu endelig var kommet på plejehjem, ville han da også have alt tygget og klåret for sig, og så ville han gerne i øvrigt beholde sine lomme penge.

Vi er nok nødt til at erkende, at en ændring af den karakter, der skal til her, er noget, der tager tid, tid og atter tid, men en fremtidig politik handler måske også i højere grad om os selv og vore egne forhold, når vi bliver gamle, end om dem, der i dag har passeret de 70 eller de 80.

Det stigende antal ældre betyder, at vi får et meget større antal raske, bedre uddannede ældre; ofte vil de have en relativ god pension og mange udfoldelsesmuligheder, og det rejser nok en række andre spørgsmål, som ikke er behandlet her i redegørelsen, men som ikke skal være unævnt, selv om jeg ikke skal gå i dybden med dem. Jeg tror, der bliver behov for i de kommende år at sætte meget mere på uddannelse af ældre på alle niveauer og hermed også uddannelse af folk, som skal tage sig af uddannelsen. Det er ikke det samme at være uddannet til at undervise børn og unge som at undervise eller uddanne og deltage i studiekredse o.s.v. med ældre mennesker.

Vi skal gøre en vældig indsats med hensyn til forebyggelse – en masse aldersbetingede sygdomme kan forebygges – og så tror jeg ikke, vi kommer uden om at sætte en hel del på forskning i aldersbetingede sygdomme og deres behandling i de kommende år.

Med de mange forslag, som nu er på bedding og på vej til Folketingets bord, mener jeg, at vi får lagt de ydre rammer for en ny ældrepolitik – et ord, jeg i øvrigt ikke bryder mig så meget om, men vi har nok ikke noget bedre – men der sker ikke nogen reelle ændringer i behandlingen af ældre mennesker og vores forhold til ældre mennesker, før alle

– og det vil sige myndigheder, politikere, behandlere og pårørende – ændrer indstilling og holder op med at tænke i kategorier og i aldersklasser og i stedet begynder at respektere hvert enkelt menneske som et selvstændigt individ med egen værdi, hvor vi betragter hver enkelt som en værdifuld borger i samfundet uanset alder.

Birgith Mogensen (CD):

Tak for socialministerens ældrepolitiske redegørelse, der i store træk kommer hele vejen rundt.

Først i 1980'erne udarbejdede Ældrekommissionen et digert værk, som bl.a. viser, hvor skoen trykker. Nogle af oversigtens elementer er i praksis gennemført, men der er langt til vejs ende. Ældrepolitik er mange forskelligartede problemløsningsmodeller. Bl.a. derfor er udredelsen kompliceret. Jeg vil i det følgende holde mig til to, tre væsentlige eksempler, hvori jeg selv har spillet en aktiv rolle.

Det af Ældrekommissionen påpegede element, der hedder varmhjælp til pensionister, er blevet forbedret. Men desværre følger ikke alle kommuner de vejledende retningslinjer, som Socialministeriet har afstukket; nogle kommuner har alt for strenge regler for opnåelse af varmhjælp. Jeg har talt med socialministeren om denne urimelighed, som går langt ud over danske pensionisters pengepung. Det er mit indtryk, at regeringen vil tale alvorligt med Kommunernes Landsforening desangående. Den nævnte negative forskelsbehandling må ophøre.

Desværre er det også en kendsgerning, at mange trængende pensionister ikke hidtil har fået deres berettigede varmhjælpstilskud, fordi langt de fleste af landets kommuner bestemt ikke er dygtige nok til at informere borgerne om deres berettigede sociale tilskud. I det hele taget er de fleste kommuner ikke særlig villige til at oplyse borgerne om, hvad der er gældende regler osv. i netop deres kommune. Sagt rent ud: hovedparten af danske kommuner har et virkelig dårligt borgeroplysnings- og informationssystem.

Som taler og deltager i et nordjysk pensionistmøde for knap et år siden blev jeg klar over, at ca. halvdelen af mødets økonomisk trængte pensionister ikke havde ansøgt om varmetilskud. I ugerne efter fik jeg optaget

[Birgith Mogensen]

nogle artikler i den lokale presse desangående, og jeg er i dag vidende om, at varmehjælpsøgningerne væltede ind på nogle af de større kommuners kontorer.

Det er da rigtigt, at den lokale presse overalt i Danmark bringer uddrag fra de åbne byrådsmøder. Mange borgmestre, by- og amtsrådsmedlemmer er da også villige til at svare på spørgsmål, men mange ting og sager kommer ikke ud til den såkaldt almindelige befolkning, og denne mangel på lokal oplysning rammer helt sikkert de ældre generationer allermost.

Derfor bør enhver kommune og alle Danmarks 14 amter have en slags talsmand, der formidler lokale meddelelser igennem pressen til borgerne – ja, forklarer og definerer love, regler osv.

I den nordjyske lokalpresse har jeg det sidste par måneder bemærket, at et antal kommuner har gjort deres borgere opmærksom på varmetilskud etc. Der er ingen tvivl om, at kommunekontorerne vil få langt færre henvendelser, hvis kommunerne jævnlig igennem pressen og/eller på anden måde henvender sig til borgerne, og i den forbindelse tænker jeg især på de ældre. At alle ældre f.eks. hver anden måned modtog en »pensionist-nytfolder« fra deres kommunkontor, ville være helt i top.

En anden mærkesag, der bestemt også har noget med ældrepolitik at gøre, er følgende: som bekendt er det alt for almindeligt i dette land, at ældre, færdigbehandlede mennesker bliver liggende på amtshospitalerne, længe efter at lægen har meldt dem klar til udskrivning. Årsagen til denne triste og umenneskelige kendsgerning er, at den kommune, hvor disse ældre mennesker kommer fra, ikke har bo- eller plejeplads til dem. Plejehjemmene er fuldt belagt, beskyttede og andre ældreboliger er der mangel på, og mange ældre, som har eget hjem, kan ikke få den nødvendige hjemmehjælp eller/og sygepleje. Alene i Nordjyllands Amt optager ca. 200 færdigbehandlede ældre mennesker hospitalssenge, som i stedet burde benyttes til nedbringning af den 7.000 personers lange venteliste.

Det er en paradoksal situation. Kun 5 ud af amtets 27 kommuner kan omgående modtage en amtshospitalsfærdigbehandlet borger. For hurtigst muligt at råde bod på omtalte kommunale forsømmelser har jeg for længst opfordret til, at de kommuner, der ikke har

plads til deres ældre borgere, må betale amts-hospitalets dagspris for at beholde dem på hospitalerne. En sådan foranstaltning vil skærpe kommunernes interesse for hurtigst muligt at etablere bo- eller plejeplads til deres ældre færdigbehandlede borgere. Det kræver ombygning og nybebyggelse, og derfor afventer jeg med spænding boligministerens snarlige udspil vedrørende ældrepolitikken på dette område, som jo er en meget væsentlig del af ældrepolitikken som helhed.

Endnu en gang tak til socialministeren for redegørelsen, der, hvis den følges af et flertal i Folketinget, vil skabe mere humane og retfærdige forhold for vore ældre medborgere.

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er jo ikke første gang i denne samling, vi berører emnet ældre medborgere.

Socialministerens redegørelse er da også et nydeligt bidrag til denne debat, som for Fremskridtspartiets skyld godt kunne tages op endnu et par gange i den kommende samling.

Debatten om delpensionen og førtidspensionsreformen betragter Fremskridtspartiet dog ikke som et positivt indslag. Som bekendt mener vi, at det er den forkerte vej at gå at nedsætte pensionsalderen.

Ministeren konstaterer jo selv i sin redegørelse, at der bliver flere og flere gamle, og det inkluderer vel også de deltidspensionister, som ministeren har fået ind i det offentlige sociale udbetalingskasser på bekostning af en ordentlig pension til de virkelige pensionister.

Det moderne ord samspil, som ministeren bruger flittigt i sin redegørelse, er et lidt forslidt ord. Sagen i en nøddeskal er jo, at man har lavet nogle regler om, at man ikke vil have pensionister, der selv ønsker at tjene noget ekstra ud over den offentlige almisse. Det har man hidtil straffet.

Nu er det blot sådan, at fordi man bliver ældre, behøver man jo hverken at blive ude af stand til at tænke selv eller at yde en eller anden indsats.

Måske kunne den haveinteresserede fortsætte med at ordne have, ikke nødvendigvis hos sig selv, men f.eks. hos naboen mod sort betaling. Pensionisten, der før var murer, har ikke glemt sit fag og gør måske nu gavn, når der skal laves småreparationer rundt om-

[Pia Kjærsgaard]

kring – naturligvis til sort betaling, fordi det at bestille noget i dagens samfund bliver man jo straffet for, specielt når man er pensionist.

Sådan kunne eksemplerne fortsætte i stort set det uendelige. Vil man legalisere dette forhold nu, så man kan have en indkomst på mellem 10.000 og 40.000 kr. ud over pensionen, vil også de pensionister, der har mulighed for at få en ekstra indkomst, få noget ud af det. Fremskridtspartiet synes, det er dem særdeles vel undt at få en ekstra indtægt.

Det, den offentlige folkepension eller anden almisse præsterer, er jo ikke noget at råbe et særlig højt hurra for, men det har vi jo debatteret under behandlingen af Fremskridtspartiets folkepensionsforslag, så det skal jeg ikke starte forfra med her.

Så er der nogle meget smukke ord om at forsøde pensionsalderen og om, at regeringen finder det væsentligt, at det gøres attraktivt for de kommende pensionister at spare op.

Det er dér, enigheden om og forståelsen for fremtidens regeringspolitik ophører. For det første har ingen som denne regering sørget for, at der ikke er noget at spare op af. Med en verdensrekord i skattetryk og en række konfiskationskure har denne regering sørget for, at der intet er tilbage til opsparring.

Dernæst må jeg også tage afstand fra det sludder om, at regeringen lægger vægt på langsigtet pensionsopsparing. Må jeg i al beskedenhed nævne ordet »realrenteafgift«. Med en realrenteafgift på 56,9 pct. udhules de nuværende pensionsopsparinger så kraftigt, at vore forsikringssselskaber oplever en masseudvandring fra disse ordninger.

Det var et eksempel på denne regerings love med tilbagevirkende kraft, som indledte en helt ny æra for love med tilbagevirkende kraft.

Nej, regeringens konfiskationspolitik betyder, at man skal være mere end tosset, hvis man følger opfordringen til at foretage en langsigtet opsparing.

Personlige tillæg ser ud til at blive bibeholdt. Det glæder ikke mindst de mange, der skal sidde og administrere disse tillæg til medicin, tandpleje, fodpleje, varmhjælp, tv-licens, og hvad man ellers kan byde på.

At tænke sig, at det her er mennesker, gamle eller ældre medborgere, vi taler om, medborgere, der har arbejdet og tjent deres løn, og som i deres alderdom bliver afhængi-

ge af en lille ydelse med diverse tillæg! Hvorfor dog ikke spare belastningen med de mange administrative tillæg og i stedet yde en pension, som gjorde pensionisten økonomisk mere frit stillet? Bemærk, hvordan ministeren selv omtaler, at der skal nye beregningsregler til, altså nye indviklede regler, typisk offentligt og meget lidt borgerligt, men det viser det fortsat voksende antal offentlige papirflyttere.

Jeg har bemærket, at ministeren også mener, at vi har for stor en forbrugsimport, men mon ikke sandheden nærmere er, at vores eksport er for lille. Med de store offentlige personalegrupper er der jo ikke noget at sige til, at det går så dårligt, som det gør.

Men et kig i redegørelsen igen viser, at der skal være mulighed for at blive i eget hjem så længe som muligt. Det er som talt ud af min mund. Det kræver flere hjemmehjælpere og hjemmesygeplejersker, og det vil Fremskridtspartiet naturligvis støtte, når den tid kommer.

Om de 1½–2 mia. kr. holder stik, vil jeg umiddelbart være tvivlende over for, men vi må se, hvordan beløbene fordeler sig til den tid, og så tage stilling.

Der kan gøres meget i hjemmene, hvor det er de vante omgivelser, den gamle er i. Det virker betryggende, og tryghed i alderdommen er noget, der godt må koste noget.

Vi er spændt på, hvornår regeringen handler på området. Der ligger jo et godt lovforslag til behandling vedrørende pensionisterne. Det forslag kunne regeringen starte med at se positivt på, selv om det er Fremskridtspartiet, der har fremsat det.

Kinch-Jensen (VS):

Jeg er bange for, at Tage Voss har lidt ret, når han på første side i sin bog om de gamle skriver, at der er en myte, der hedder, at alderdom er en fysisk og psykisk forfaldsproces, kompliceret med sociale problemer. Og så siger han: det er en myte. Den gælder ikke. Virkeligheden er omvendt. Alderdommen er en social situation, som efterhånden bliver kompliceret af et fysisk og et psykisk forfald. Det er ikke bare en biologisk proces at blive gammel i et samfund som det danske, det er desværre også en social situation, hvor man bliver sat uden for døren og får at vide, at

[Kinch-Jensen]

man ikke kan bruges mere, og så medfører det, at man mister sin selvrespekt.

Det er måske lidt groft formuleret her af Tage Voss, men jeg synes, der ligger nogle rigtige tanker i det, som bliver lagt op af socialministeren om at gå i en anden retning. Jeg er imidlertid bange for, at det ikke er nok, men jeg er i øvrigt enig i, at selve problemet er der.

Den måde, de ældres samfundsmæssige vilkår varetages for dem på, er med til at ælde de ældre. Da man i forbindelse med en FN-arrangeret konference havde nogle folk bl.a. fra de såkaldte ulande med, sagde de: hvordan er det egentlig, I behandler de ældre i de såkaldt udviklede lande? Når de ikke er produktive mere, når de ikke kan producere mere, når de ikke kan være med til at forøge den økonomiske vækst, er det, ligesom de ikke har nogen værdi.

Jeg synes, det er synd og skam for vores samfund, og jeg er sikker på, at man i stedet for at diskutere så meget, hvad vi kan give de ældre, skulle diskutere, hvad de ældre kan give os.

Da sociologen Dominique Boucher, som jeg kender en del fra Odense, lavde en rapport om Børkops børn og unge, som han kaldte Børkoprapporten, havde han den opfattelse, at det, børn og unge mange gange mangler, er en fornemmelse af de fælles værdier, at f.eks. S-togene godt kan være noget, vi kan være fælles om og skal værne om, og forskellige andre ting. Men det, han opdagede i en by som Børkop, og som han også senere opdagede i en by som Svendborg, var, at mange ældre har en fornemmelse af, hvad det er for nogle fælles rødder og fælles værdier, vi skal værne om. Jeg synes også, det er påfaldende, at det er ungdomsoprørere på min alder, men også mange ældre, som har advaret imod den måde, vi har forvaltet de fælles værdier på i et krav om stadig økonomisk vækst, bl.a. med de konsekvenser, som det nu har fået f.eks. for havene.

Jeg synes, det er vigtigt at sætte det ind i denne sammenhæng, at der også er nogle ting, som de ældre kan give os.

Konkret med hensyn til de ting, som bliver varslet i redegørelsen fra socialministeren, synes jeg, det er godt, at der bliver taget fat om samspilsproblemerne. Jeg synes også, det er godt, at det er erkendt, at det koster nogle penge. Jeg har nogle af de samme ind-

vendinger, som tidligere ordførere har haft, så dem skal jeg ikke gentage. Hvem er det, der kommer til at betale, når der også skal bruges penge til at få reguleret de pensioner, som ikke er blevet reguleret de sidste år?

Jeg synes, at specielt boligafsnittet er det vigtigt at gribe fat i. Vi ved jo, at de ældre bor i de klart dårligste boliger, at af dem på 80 år og derover, der bor i egen bolig, er der mange, der hverken har bad, toilet eller centralvarme, og det er faktisk noget, vi ikke kan være bekendt.

Endvidere ved vi, at der er mange, mange ældre, 160.000, der bor i lejligheder, som burde fornyes. Det er sådan, at det er 40 pct. af disse boliger, som bebos af ældre, mens de kun udgør 20 pct. af befolkningen alt i alt, så her er klart nogle ting, der skal tages fat om, og som socialministeren også er inde på i sin redegørelse.

Bent Rold Andersen har i Aktuelt skærpet argumentationen vedrørende disse ting ved at nævne nogle tal, som jeg synes er værd at spekulere over, nemlig at der faktisk er 60.000 ældre mennesker, hvis bolig er indrettet sådan, at de, hvis de er gangbesværede, simpelt hen ikke har mulighed for overhovedet at komme ud; der er altså faktisk nogle mennesker her, som vi på den måde holder, som han siger det, indespærret i deres egne boliger. Det er noget, der helt klart skal gøres noget ved.

Vi synes, det er godt, at man kigger på finansieringen og også her lover nogle ensartede regler, men en ensartethed på nul-niveau i forhold til statens forpligtelser duer ikke. Derfor er det også godt, at der står i redegørelsen, at det kommer til at koste også statspenge, og at man på den måde også siger, at det bliver noget andet end det, man lagde frem her i foråret, hvor staten faktisk totalt trak sig ud af finansieringen af boligerne og kun gik ind med hensyn til den individuelle boligydelse til de ældre. Og her skar man refusionen ned fra 75 pct. til 50 pct.

Det er jo sådan, at der er en del økonomi også i forhold til det med boligerne, og her håber jeg så, at regeringen vil lægge op til noget, der, om ikke andet, er noget mere end det, der blev lagt frem i foråret, hvor der faktisk ikke blev lagt noget frem.

Jeg bliver nødt til at sige, at vi fra VS i hvert fald vil vente og se, hvad der kommer, altså at vi ikke på nogen måde kan udtrykke

[Kinch-Jensen]

os hverken positivt eller negativt i forhold til det, der foreligger nu. Bare er vi enige i, at det kommer til at koste nogle penge.

Jeg synes også, det er vigtigt, når man snakker om disse ting, at man kigger lidt på de ældre i boligkvartererne, som der også er nævnt noget om i redegørelsen. Nu er det jo sådan, at vi klart har bygget vores by op på en måde, hvor der ikke er taget hensyn til de svagere grupper, som ikke er med i kapløbet på vejene, i fabrikkerne og på andre arbejdsområder. Parcelhusområderne er dér, hvor vi bor. Så er der et sted, hvor vi køber ind, og et tredje sted, hvor vi arbejder – for dem, der nu gør det – og her er det tydeligt, at byens struktur er afgjort af bilfolket, og at det rammer de grupper, som ikke er bevægelige på samme måde. Det rammer børnene, og VS har jo tidligere stillet forslag om, at børnene skal høres i forbindelse med trafiksaneringen af boligområderne. Det var et forslag, der blev grinet en lille smule ad, selv om jeg nok mener, det burde kunne organiseres. I hvert fald mener vi, at det i forhold til de ældre må kunne og skal organiseres. Der er mange byer, hvor man har taget det op på den måde, at man har ladet de ældre selv organisere nogle ældregrupper, som så har fået indflydelse på, hvordan byens struktur skulle se ud. Det er et område, som man måske har været for lidt opmærksom på gennem flere år. I og med at den lille købmand i boligområdet er gået ned og vi alle sammen skal uden for byen for at købe ind i det store indkøbscenter, er en del af det sociale netværk, som mange ældre har betjent sig af, faktisk også forsvundet, og det har betydet en øget ensomhed for mange ældre i boligområderne. Derfor vil vi være med til, at man diskuterer disse ting også ud fra en ældrepolitik, ikke fordi vi specielt kan lide ordet, men fordi vi synes, det er vigtigt, at vi får en politik også for de ældre og ikke bare en politik, der er bestemt af økonomiske hensyn.

Her er det vigtigt, at vi kigger på, hvordan vores boligområder er bygget op. En del af diskussionen om det sociale netværk i boligområderne vil altid dreje sig om institutionerne. Institutionerne, både i form af plejehjem, daginstitutioner, skoler og biblioteker, bliver der tit gjort opmærksom på kan være med til at undergrave det enkelte menneskes ansvar for at være med til at knytte de sammenhænge, der skal til for at gøre boligområ-

det mere levende. Her er vi i VS klart uenige. Vi mener ikke, at det er institutionerne, der er med til at undergrave det sociale netværk, tværtimod. Institutionerne er vel dem, som vi, efter at den lille købmand er gået ned, skal bruge til at opbygge det sociale netværk. Det kræver nogle andre arbejdsmetoder, nogle andre arbejdsforhold i de pågældende institutioner, men jeg tror, det er vigtigt, at man er opmærksom på i forsøget på at knytte generationerne sammen og knytte folk i boligområderne sammen i øvrigt at bruge de muligheder, der ligger i områderne.

Til sidst lidt om plejehjemmene. I VS er vi noget skeptiske over for den måde, som man næsten totalt afskriver plejehjemmene på i redegørelsen her. Vi er enige i, at plejehjemmene skal ændres, så at der bliver større selvbestemmelse, for hvis man bliver frataget sin selvbestemmelse på plejehjemmet, vil det betyde, at man mister sin selvrespekt. Selv at bestemme, hvornår man vil stå op, at bestemme over sine egne penge, over sin stues indretning osv. osv. er individuelle frihedsrettigheder, som vi alle sammen bør have, og dem bør man også arbejde på at man får i højere grad på plejehjemmene.

Til gengæld er jeg ikke enig i, som det blev fremhævet af en af ordførerne tidligere, at det udelukkende er et spørgsmål om ændrede arbejdsmetoder hos personalet. Det er det også, men det er i høj grad et spørgsmål om, at hvis man kræver en individualiseret behandling af de ældre, der kræver behandling – og det er der jo stadig væk en større gruppe af ældre der gør – så forudsætter det også, at man har et personale, der kan forstå den behandling og gøre det på en varm og individualiseret måde. Det kan ikke nytte noget, at man på den ene side går ind for at fastholde rettighederne for de ældre på plejehjemmene og på den anden side skærer ned på personalet. Gør man det – og det gør man i mange kommuner i øjeblikket på grund af den dårlige økonomi, kommunerne har – betyder det, at de ældre netop bliver behandlet som brikker, som små kasser, man kan flytte rundt på. Det er en side af sagen, som man også skal have med.

Tove Lindbo Larsen (S):

Flere ordførere har rost ministerens redegørelse, og den konservative ordfører gjorde

[Tove Lindbo Larsen]

det specielt i forhold til Ældrekommissionens betænkning. Jeg har det faktisk lige modsat. Jeg troede, ministeren ville have taget mange aspekter med, mindre og større initiativer, der ville være medvirkende til at skaffe de ældre en mere tryk og oplevelsesrig hverdag.

Et af de områder, der betyder meget i hverdagen, er en god og sund kost tilpasset den enkeltes ønsker og behov. Det offentlige har ansvaret for kostforplejningen over for de pensionister, der ikke selv kan klare indkøb og madlavning, og naturligvis over for beboere på institutionerne.

Jeg vil dog først understrege betydningen af, at flest muligt klarer madlavningen selv. Det har både fysisk og psykisk betydning. Det er en af brikkerne til menneskers trivsel, at man får en god og sund kost. Der skal derfor stilles krav til den kost, det offentlige har ansvaret for. Den skal både være tiltalende, veltillavet og ernæringsmæssigt korrekt.

Der skal også stilles krav til den form for distribution, kommunerne vælger og har ansvaret for. Det ville have været godt, om ministeren havde haft en holdning til nogle af de forsøg, der har været gennemført. Jeg tror f.eks. ikke, det er sagen, at kommunerne investerer i mikroovne, så pensionisterne kan få bragt dybfrosne færdige middagsretter ud og kan klare den lille sag med spisningen på få minutter ved anvendelsen af ny teknologi.

Pensionisterne ville også være meget bedre stillet på et helt andet område, hvis regeringen havde fulgt Socialdemokratiets forslag om et tilbud til ældre ved overgang til pension om at få ret til en gratis konsultation hos en tandlæge eller en tandtekniker efter ønske. Tilsvarende, hvis regeringen ville følge det forslag, vi fremsatte i sidste uge om en helbredsundersøgelse ved overgangen til pension. Det kunne f.eks. dreje sig om en samtale om bedre trivsel i hverdagen. En bedre kost ville også have indflydelse på medicinforbruget, og en nedsættelse af medicinforbruget er der jo både menneskelige og økonomiske fordele ved. Jeg kender ikke mange, der ikke gerne ville se en nedsættelse af medicinforbruget – det skulle måske lige være dem, der producerer medicinen.

Ordførertalerne har jeg egentlig oplevet mere nuancerede og indholdsrige end ministerens redegørelse. Bl.a. glædede det mig, at Det Radikale Venstre ønskede mere forskning på området.

Jeg havde faktisk regnet med, at denne redegørelse ville have bibragt landets pensionister et anderledes positivt budskab. Hvis de ældre skal have mulighed for at trives bedre i hverdagen, skal pensionisterne have mange tilbud, små og store, for at den såkaldte tredje alder, tiden efter den erhvervsaktive alder, kan blive en periode med en høj grad af livskvalitet.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg vil gerne sige tak til en lang række ordførere, som har benyttet denne redegørelsesdebat som anledning til at fremkomme med det, der vel set fra mit synspunkt var meningen, nemlig nogle holdninger til ældregruppen som sådan, uanset at det, der er gået igennem hele debatten, og som jeg også har søgt at understrege i denne redegørelse, er, at det eneste, de ældre har tilfælles, faktisk er, at de er så forskellige.

Skuffelsen var stor i Socialdemokratiet, forstår jeg. Jeg kan kun kvittere ved at sige, at jeg synes, skuffelsen er helt på min side. Hr. Erik B. Smith stillede nogle fortrinlige spørgsmål, som jeg da vil bede om at man har i erindring, når vi skal have første behandling i næste uge af de pågældende lovforslag, for det er faktisk dér, de spørgsmål hører hjemme. Men så vidt jeg kunne høre – og jeg synes, jeg anstrengte mig – tilkendegav hr. Erik B. Smith ikke en eneste holdning på Socialdemokratiets vegne til de spørgsmål, som andre ordførere beskæftigede sig med, ikke en holdning til målsætninger eller til de ældre, ikke noget om de ældres vidt forskellige behov, om dem i joggingdragterne og dem, der ligger og ikke kan noget, ingen holdning til, om vi skulle udbetale pensioner til plejehjemsbeboere, ingen holdning til eget hjem eller ældrebolig eller døgnservice, ikke noget om umyndiggørelse, ikke nogen holdning til de forsøg, der har været gjort, og som hr. Erik B. Smith har hørt om på en konference i hvert fald, og ikke noget om institutionernes fremtid.

Det er muligt, at hr. Erik B. Smith synes, at der ikke er meget nyt i at diskutere holdninger. Det kan godt være, at der ikke er det for hr. Erik B. Smith, men jeg er ny her, og jeg synes, det er fantastisk spændende at diskutere holdninger. Det er der faktisk også en lang række engagerede medarbejdere rundt

[Socialministeren]

omkring i dette land som har taget fat på, og der er masser af kommunalpolitikere, der slider med disse ting, så jeg synes faktisk, at vi i dag burde sende nogle meldinger ud herfra om netop dette med al respekt for, at der er spørgsmål, der skal rejses i forbindelse med første behandling af de lovforslag, som kommer i næste uge; de skal naturligvis også blive besvaret.

Vi ved, synes jeg, at der er nogle ting – det fremgår i hvert fald af debatten – som vi er ret enige om. Vi ved, at en hel del af de ordninger, som vi har beskæftiget os med i dag og også i andre debatter, er udsprunget af den bedste vilje og af en hensyntagen til de svageste. Det fornemmer jeg en dyb enighed om. Det kan være et økonomisk spørgsmål, hvor langt man så går ad den vej, men der er ingen tvivl om, at det er grundholdningen.

I den gode viljes navn har vi så passet, plejet og patientgjort også ældre, som ikke skulle have været patientgjort, men stadig væk ud fra nogle sympatiske intentioner, som vi alle har bakket op tidligere. Det gælder politikere, det gælder administratorer, og det gælder ikke mindst de dygtige medarbejdere, vi har rundt omkring på plejehjemmene og i det hele taget i ældresektoren ude på jorden, som vi har lært det hedder.

Vi ved udmærket godt, at der i dag er og i fremtiden vil være en gruppe ældre, som ikke kan tage vare på sig selv, som i høj grad skal administreres af andre, og det kan vi måske ikke gøre meget ved, men jeg understreger dette »måske«, for jeg er helt overbevist om, at hvis vi fra starten af pensionisttilværelsen kan skabe nogle mere normale livsvilkår, en fortsættelse af den normaltilværelse, som man havde før – selvfølgelig med den stigende service, der skal til, og som man føler behov for, efterhånden som man bliver ældre og får skavanker – tror jeg faktisk, at den passive rolle kan forsvinde, og at man i masser af tilfælde kan udskyde en hel del af skavankerne.

De syge og patienterne blandt de ældre skal ikke glemmes i denne debat. Jeg synes også, at alle ordførere har beskæftiget sig med dem, og det er jeg glad for. Det skal jo ikke hedde sig, at nu skal vi kun lave ældrepolitik for dem i joggingdragterne. Vi skal bare erkende, at det er spændvidden i debatten, at de ældre har så vidt forskellige behov.

Både fru Hanne Severinsen og VS' ordfører beskæftigede sig med noget, som jeg også selv synes er utrolig vigtigt, nemlig spørgsmålet om, hvad det er for menneskelige behov, vi måske ikke lader de ældre få opfyldt – eller for den sags skyld børnene. Ja, det er vel det behov, som alle har, og det har ikke noget med alder at gøre. Alle har behov for at have en opgave, for at indgå i en sammenhæng, for at være af betydning for nogen og kunne udføre, o.k., små dagligdags ting måske, for at føle, at man udretter et eller andet, og at man har et formål med at være, hvor man er. Det er ikke specielt et aldersproblem. Det gælder vel stadig, at såvel de ældre som i nogen grad også børnene skubber man lidt til side, man vil passe dem og pleje dem og glemme, at det måske i virkeligheden ikke er nogen særlig god løsning.

Jeg synes, at begge de nævnte ordførere – og i øvrigt andre med dem – var meget inde på netop disse kontaktbehov. Det hænger så igen sammen med spørgsmålet om boligformen. Jeg vil gerne til de ordførere, der mente, at jeg kastede vrage på plejehjem som sådanne, sige: nej, det gør jeg ikke. Vi har 50.000 plejehjemspladser her i landet i dag, og der er ikke nogen her, går jeg ud fra, der kunne forestille sig, at vi ikke skulle have det i en temmelig lang tid. Men det har i høj grad noget med holdninger at gøre, og det har noget at gøre med, hvor vi vil styre udbygningen hen fremover. Ønsker vi at bygge plejehjem, som man har gjort det i årevis, med lange gange og små 10-12 m² værelser, eller ønsker vi nogle ældreboliger som skitseret i redegørelsen på 65 m² med køkken og bad, hvor man kan have besøg, hvor man kan have overnattende børnebørn, hvor man kan leve en normal tilværelse, og hvortil man kan flytte i tide? Eget hjem kan jo for nogle være vældig godt, og den døgnserviceordning, vi har skitseret, er jo netop beregnet på at betjene de ældre, der vælger at blive i deres eget hjem. Men det er ikke sagen for alle. Jeg tror, det var VS, der nævnte det med 4. sal og bentøj, og så er det altså ikke eget hjem, der er sagen.

Ældreboligerne skulle netop være muligheden for at skifte bolig, når man er 67 eller 69 eller 70, hvor man stadig væk kan nyde omgivelserne og den lille have, eller hvad det nu kan være, og så i øvrigt undgå et næsten sikkert dødbringende skifte til et plejehjem, når

[Socialministeren]

man er 85, 87 eller 90. For er der ikke andet, der kan tage livet af én, er jeg sikker på, at flytningen nok skal gøre det.

Vi ser jo også på de eksisterende plejehjem, hvordan man arbejder med holdninger, med arbejdsvaner og med hele tankegangen. Selvfølgelig har det noget med de fysiske rammer at gøre, men det har i høj grad også noget at gøre med, hvordan man betragter de mennesker, som desværre i den forbindelse bor »på« hjemmet og ikke »i« hjemmet, og det var den tankegang, vi gerne ville ændre med ældreboligerne.

Med hensyn til fremtidens forhold på plejehjem er det som sagt spørgsmålet om tankegangen, men det er også et spørgsmål om, hvad vi kan gøre for at reselvstændiggøre disse mennesker – hvis de er interesserede i det, vel at mærke. Jeg mener, at et af midlerne kan være at give tilbudet om at få udbetalt pension, at opnå pensioniststatus med de frynsegoder, det giver, men naturligvis også med de forpligtelser, som de uden for plejehjemmet, f.eks. i ældreboligen, har, nemlig en form for betaling for de ydelser, man får.

Denne ligestilling, som også fru Aase Olsen var inde på, tror jeg vi skal gøre hvad vi kan for at stræbe henimod. Jeg siger ikke, at vi skal gøre det med en stor central, forkromet ordning én gang for alle. Jeg er helt overbevist om, at hvis vi dikterede, at fra 1. januar et eller andet årstal skulle alle have udbetalt pension og alle skulle betale for ditten og datten, ville der sidde masser af ulykkelige plejehjemsbeboere og sige: hvad er det dog for noget? Hvorfor skal det hele nu laves om?

Hele den omstilling, der går ud på, at man selv prøver at træffe afgørelser, at man selv kan tage sin medicin, at man selv kan tage stilling til, om man har lyst til at spise med andre eller selv smøre sin mad, eller hvordan man i øvrigt vil betjenes, og hvor mange gange om ugen man vil til damefrisøren, er med til at give indhold i tilværelsen.

Det er også fuldstændig meningsløst at fjerne afgørelserne fra nogle mennesker, der jo mildest talt er voksne mennesker, som har truffet afgørelser hele deres liv, som har sat børn i verden, som har truffet beslutninger på alle mulige niveauer. Jeg tror, at fru Inger Stilling Pedersen – som ikke er her i øjeblikket – vendte tilbage til julesalmens ord om,

at »så bliver vi som børn på ny«. Det er jo ikke det, vi ønsker for de ældre, vi kender.

Jeg synes, det er påfaldende, at den nye ældrepolitik, der er blevet skabt i kommuner rundt omkring, er startet med, at nogle kommunalbestyrelsesmedlemmer så på hinanden og sagde: kunne vi tænke os at blive ældre i vores kommune? Så sagde de nej tak, og så gik omstillingen i gang.

En af de ting, vi har lært, synes jeg, af alle de forsøg, man har læst om, set og hørt om, er, at det tager tid, det kræver masser af møder, masser af tid, det kræver en komplet inddragelse af personalet fra starten. Det kræver i nogle tilfælde også en trykthedsgaranti til personalet om, at det ikke koster job, men at arbejdsforholdene bliver ændret, og at man skal bearbejde sig selv og hinanden meget længe for at finde den nye målsætning.

Det er nogle af de ting, jeg synes vi skal understrege over for dem, der skal i gang med det her. Alle de erfaringer, hvor det er lykkedes, viser, at dér har man gjort disse ting, og at det har taget dobbelt så lang tid, som man havde regnet med.

Udgangspunktet er altså, at vi regner med, at ældre mennesker kan træffe afgørelser, kan tage vare på sig selv i et meget vidt omfang, og at vi må supplere, i stigende omfang måske, med nogle serviceydelser, som skal rette sig mod plejehjemmet, mod ældreboligerne og mod dem, der har valgt at bo i eget hjem. Jeg tror på, at dette kan lade sig gøre, at vi kan finde balancen mellem den totale service, pasning og pleje af dem, der ikke kan tage vare på sig selv, men også, at de andre får muligheden for at afgøre nogle ting og træffe afgørelse om, hvordan de vil indrette deres tilværelse.

Man skal huske i denne debat, at der også sidder mennesker på 40 og på 35 år på plejehjem, og der sidder mennesker, der er 55 år og derunder. Der er masser af mennesker, der sidder dér, fuldt udstyret i hovedet, ingen som helst mentale defekter eller noget som helst, men de kan måske ikke gå. Jeg synes, det må være en fantastisk oplevelse at mærke, at fordi man af fysiske grunde kommer på et plejehjem, skal man også have lomme penge og kartoffeltryk.

Jeg glæder mig til, at vi meget snart skal have debatten om lovforslagene. Jeg har været meget glad – med nogle mindre undtagel-

[Socialministeren]

ser, må jeg indrømme – for den debat, vi har haft i dag, for jeg synes, den er et godt signal. Den er et signal om, at et stort flertal her i Folketinget ønsker at gå videre ad disse veje, ønsker at være hjælpsomt over for dem, vi kan hjælpe i kommunerne til at tænke i de baner, og ønsker at give de folk et løft, som er i fuldt sving, og som arbejder med disse tankegange.

Under alle omstændigheder tror jeg, at den bedste ældrepolitik – om man nu kan lide ordet eller ej – får man ved at spørge de ældre selv, og det er faktisk det, man har gjort i al enkelhed i de kommuner, hvor de her ting er lykkedes. Hvis vi kunne nå at få synspunkter med ind i denne debat om, hvad det egentlig er for en fremtid, man ønsker sig, når man nærmer sig 60 eller 70 år, så synes jeg ikke, at denne debat har været spildt.

Erik B. Smith (S):

Socialministeren havde nogle lidt knubbede ord til Socialdemokratiet. Det, vi er sat til at diskutere her, er en ældrepolitisk redegørelse fra socialministeren.

Socialministeren burde have sat sig sammen med regeringspartierne og skrevet en ældrepolitisk redegørelse, som var summen af det, fru Hanne Severinsen var inde på i sit indlæg – jeg synes, det var meget visionært, og det er såmænd så sjældent, jeg får lejlighed til at rose Venstre for visionære tanker på det socialpolitiske område, så jeg vil ikke forbigå lejligheden til at sige, at det var meget visionært – og fru Inger Stilling Pedersens eksempel: hvad gør vi for det ældre ægtepar, som må skilles, fordi den ene har behov for en totalpleje, som den anden ægtefælle ikke kan klare, hvad gør vi ved dem, hvad er budskabet?

Jeg synes, det er rigtigt, når fru Aase Olsen siger, at det her er en opsummering af, hvad regeringen vil gøre på tre punkter som en konklusion på den debat, vi havde for snart fire år siden.

Havde det været overskriften, så havde vi sagt: jamen fint nok. Vi synes, at samspilsproblemernes løsning er en stor, forgyldt løsning, regeringen har valgt. Det er formentlig den dyreste overhovedet. Lad gå med, at den – hold fast – først træder i kraft, ja for pensionstillægget i 1991, tror jeg nok. Jeg gad

nok vide, om regeringen regner med, at det er den, der sidder til den tid. Jeg har en fornemmelse af, at det forestiller den sig ikke.

Ministeren havde på mine mange spørgsmål det svar: det må vi henvise til førstebehandlingen i næste uge. Så spørger man sig selv: jamen hvad skal vi så med den her debat? Hvis vi allerede i næste uge skal diskutere lovforslagene, hvad skal vi så med debatten? Men der var nu alligevel mange andre ting, og jeg er da meget overrasket, hvis regeringen kommer med lovforslag på nogle af de områder, hvor jeg stillede spørgsmål.

Er reglerne om ombygning af egen bolig gode nok? Reglerne om tekniske hjælpemidler, telefon, kaldeapparater osv.? Vi ved faktisk, at en hel del er på plejehjem i dag, fordi de boede isoleret, var bange for at falde og brække hoften og ligge hjælpeløse, indtil postbudet kom næste dag, men hvor reglerne er så stramme, at man ikke kan give dem de hjælpemidler. Jamen hvorfor kommer ministeren ikke med et bud på det? Eller kommer ministeren med et bud i næste uge?

Jeg synes, at det er trist, at ministeren er så vred på Socialdemokratiet over, at vi ikke selv kommer med budskaber. Jamen vi har ikke bestilt andet. Nu har den nuværende socialminister jo ikke beskæftiget sig udelukkende med socialpolitik i den tid, hvor oppositionen har været opposition. Vi har faktisk fremsat forslag om f.eks. ophævelse af lompepengebegrebet, men det fik den behandling, vores forslag får af denne regering: ja, det må vi se nærmere på, det må vi undersøge, og det kan såmænd godt være, der er en god idé i det, men det er i alt fald ikke de socialdemokratiske forslag, der skal vedtages.

Nu tillader taletiden jo ikke, at vi gennemgår alle de socialdemokratiske forslag på ældreområdet, og jeg gik også ud fra, at man kendte dem, men jeg vil gerne sige til socialministeren, at det ikke er Socialdemokratiets skyld, at man først 1. januar 1988 vil gennemføre, at man kan fravælge visse serviceydelser. For vores skyld kan man gå i gang i morgen, for vi har foreslået det for meget længe siden.

Når socialministeren som alternativ til plejehjem nævner ældreboliger, beskyttede boliger – var det på 65 m², med eget bad og toilet og stor dagligstue og besøg af børnebørn osv.? – så tænker jeg ved mig selv: frem til

[Erik B. Smith]

år 2000 vil vi få 50.000 flere over 85 år. Hvis vi bruger den tommelfingerregel, vi anvender i dag, er en tredjedel af dem så hjælpeløse, at de skal have totalpleje. For dem er det ikke synderlig interessant at få 65 m² at råde over. For dem er det vigtigt, at den nødvendige pleje er til stede.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge: tror socialministeren f.eks., at Københavns Kommune med den anstrengte økonomiske situation, den er blevet sat i, er i stand til at imødekomme de behov og de krav og de ønsker, som socialministeren siger her fra talerstolen er fremtidens ældrepolitik? Vil det være realiteten i Københavns Kommune for de ældre?

Lizzie Lichtenberg (KF):

Når man skal behandle et så vigtigt område her i Folketinget som lovgivning vedrørende vores ældrebefolkning, vores egen fremtid, er det vældig rart, at man har denne, skal vi sige lidt overordnede redegørelse, hvor regeringen har gjort sig sine tanker klare, som så skal konkretiseres i lovforslag. Meget ofte har vi jo set, at man kun er nået til tankerne og ikke er kommet med lovforslagene.

Det er dog ikke noget, der har belastet denne regering. Som jeg nævnte i min indledning, har man allerede efter den første redegørelse, vi havde til forhandling den 18. januar 1983, haft en del lovforslag, og jeg synes, det er meget fint, at man på de vitale områder, der er nævnt i ministerens redegørelse, kommer med en lovpakke, som man jo kalder det.

Det er vigtigt, at vi gør os det værdigrundlag klart, beslutninger skal træffes på. Derfor er det væsentligt, at man også i alderdommen har valgmulighed, som man har haft det tidligere. Bedre ernæring, hygiejne og arbejdsforhold såvel som lægevidenskabelige fremskridt er sider af samfundsudviklingen, der har forlænget den gennemsnitlige levetid. De individuelle helbredsforhold vokser, når den gennemsnitlige helbredstilstand forbedres.

Et stigende antal mennesker vil derfor ønske og være i stand til og være med til at udforme deres dagligdag. Det er jo det, de har været hele deres liv. Jeg kan ikke se, hvorfor man, når man den ene dag har været

uden for plejehjem eller det, der hedder totalplejen, den næste dag, når man kommer inden for murene, pludselig intet kan. Det sker ikke så hurtigt, medmindre der er tale om sygdom, apopleksi og lign. Så kan det gå stærkt. Normalt går hele den proces at ældes meget langsommere, og man kan faktisk lade den gå langsomt ved de mekanismer, vi har hørt om, de meget strålende forsøg, man laver rundt omkring.

Boligministerens forslag vil give mulighed for den valgfrihed, og socialministerens forslag vil, som der står i redegørelsen, bygge op omkring den. De forskellige tilfælde, man har hørt om, med ægtepar, der bliver skilt, fordi den ene må på plejehjem og den anden ikke kan komme det, vil ikke forekomme, når vi får disse forslag igennem. Her vil de eksisterende plejehjem kunne bruges. Vi har set, hvordan vi kan bruge dem til aflastning. Hvis den ene af et ægtepar, hvor den anden er ret dårlig, skal have lidt søvn, har man mulighed for under betryggende forhold at indrette sig med det, jeg vil kalde gæstepleje.

Man kan ikke bare fremskrive kendte løsninger ud i fremtiden. Det er 50-100 år frem i tiden, vi taler om, for det er bl.a. bygningerne. Hvis man fremskriver de kendte løsninger og tilbud, vil vi simpelt hen leve livet i bakspejlet, og det kan hverken de nuværende pensionister eller vi, der er fremtidens pensionister, være tjent med.

Derfor drejer det sig om fleksibilitet, ikke om opfindsomhed for at være smart, men simpelt hen om at følge udviklingen i et samfund, som er dynamisk som det danske, og hvor vi kan se, at intellektet hos dem, der bliver pensionister nu, er bedre, for de har gået flere år i skole, de er vant til det gennem deres arbejde, mange har været tilknyttet fagbevægelsen, og på forskellig vis har de deltaget i det demokratiske liv.

Hvorfor i alverden skulle de holde op med det, fordi vi pr. lov siger: du er gammel, når du er 67? Tænk, hvilke udtryk vi bruger; vi siger, at nu er man faldet for aldersgrænsen, og vi spørger, om man nu kan få tiden til at gå. Et af de værste udtryk, man bruger, er vel det: kan du slå tiden ihjel?

Der er én ting, vi er sikre på, og det er, at vi skal herfra. Vi er bare ikke sikre på, hvornår det sker. Når man bruger udtrykkene: »få tiden til at gå« og »slå tiden ihjel«, er det, som om man foregøbler hinanden, at

[Lizzie Lichtenberg]

livet intet er værd fra det øjeblik, man forlader arbejdsmarkedet, og til det er slut for os, og det var dog en tragisk fremtid at gå i møde.

Jeg håber virkelig, at man har det fornødne mod og fantasi til at udvikle de gode foranstaltninger, som vi kalder det, at de trykkesystemer, vi har, bliver udviklet, så de også kan betjene fremtidens pensionister med de krav, vi må stille. Det er det, jeg håber for den lovgivning, der skal komme. Jeg tror, vi får en god debat.

Tove Lindbo Larsen (S):

Ministeren havde ingen kommentarer til mit indlæg specielt om ældre menneskers kost. Jeg vil nødig tro, at ministeren ikke finder, at kostproblemet har stor betydning for ældre menneskers trivsel. Hvis socialministeren ikke selv har en holdning til det, også til det offentliges ansvar i den forbindelse, vil jeg spørge ministeren, om ikke hun vil tage emnet med tilbage i ministeriet og drøfte det med de embedsmænd, der beskæftiger sig med det.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Det bliver da mere og mere mageløst!

Hr. Erik B. Smith spurgte, hvad man skulle med debatten, og den kunne han ikke rigtig se nogen grund til, indtil han dog omtalte både fru Hanne Severinsens og fru Aase Olesens og fru Inger Stilling Pedersens indlæg som visionære. Jeg er helt enig. Kunne man dog bare have sagt det om hr. Erik B. Smiths!

Naturligvis er denne debat ikke spildt for os andre. Det tror jeg egentlig ikke at der er andre end hr. Erik B. Smith der føler. Jeg tror ikke engang, SF føler det, som sikkert har en helt anden prioritering end regeringen på nogle punkter. Jeg er sikker på, at VS også har en anden prioritering, og vi hørte også et engageret indlæg om ældres vilkår fra VS' ordfører.

Hvorfor kan man ikke være engageret i Socialdemokratiet? Det er da meget godt, at man har fremsat de forslag. Det tager jeg hatten af for, fint, så kan vi jo blive enige om det, men det er præcis det samme spil, der foregår fra Socialdemokratiets side: det kan man ikke beskæftige sig med holdningsmæssigt, når det står i ministerens redegørel-

se. Så er det bare en stor skuffelse, at ministeren ikke er nået længere end Socialdemokratiet.

Jeg siger kun, jeg synes, det er godt, at der er mere krudt i de kommunale folk, end der øjensynlig er i øjeblikket i Socialdemokratiet. Der er masser af også hr. Erik B. Smiths og fru Tove Lindbo Larsens partifæller, der er meget engagerede i det her, nye boligformer som hos borgmesteren i Skive, som også er socialdemokrat, hvor man laver andelsbyer, integrerer aldersgrupper, som fru Hanne Severinsen var inde på. Jeg synes, der var nogle socialdemokratiske ordførere, der skulle tage på en lille rundtur.

Det er nok muligt, at det her ikke kan gennemføres i København, det tror jeg gerne. København har nogle specielle problemer, men det ville nu være sølle, hvis vi kun kunne lave lovgivning her i Folketinget, der kunne gennemføres i København. Så ville vi i hvert fald få et meget kort arbejdsår, og det synes jeg da også kunne være behageligt.

Nej dér, hvor det har kunnet lade sig gøre, er i en af landets fattigste kommuner, nemlig Nørager. Nu har vi talt om Skævinge, men Nørager skal ikke glemmes. 'Det er dér, de opfører 22 ældreboliger a 65 m², hvor alt det foregår, som er skitseret i redegørelsen. En af landets fattigste kommuner kan det. Så er der nok også andre, der kan, hvis de har lyst, og hvis de har holdningen til det.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Socialministeren har den opfattelse, at der er mere krudt i de socialdemokrater, der er ude i kommunerne, end der er i dem, der er herinde i Folketinget. Ja, det kan socialministeren jo mene, som hun vil.

Da vi i sin tid fremlagde vores forslag om en ældrepolitik, sagde regeringspartierne: vi synes ikke, der skal gøres noget, for de gør det så godt ude i kommunerne. Det var forklaringen. Socialministeren har nu engang adkomst til at udsende nogle signaler til kommunerne på en lang række områder. Det synes vi bl.a. en ældrepolitisk redegørelse er velegnet til, og vi synes derfor, det er pauvert at komme med tre budskaber.

Jeg har tilladt mig at rose en række af de andre regeringspartier for deres visionære indlæg, som jeg forstår at ministeren er enig

[Erik B. Smith]

i var visionære. Havde jeg haft taletid nok, ville jeg såmænd gerne have gentaget Socialdemokratiets forslag om selvbestemmelsesret, om tildeling af bistands- og plejetillæg, efter at man er fyldt 67 år, om gratis anvist hjemmehjælp, om afskaffelse af lommepengene, om oprettelse af institutionsråd, om den fleksible boligform osv. osv. osv.

Men så var socialministeren givet blevet meget fornærmet over, at Socialdemokratiet havde taget sine gamle forslag frem, som man jo allerede har afvist én gang, og som man jo ikke synes duer, for det kan de bedre finde ud af ude i kommunerne. Vi har faktisk taget overskriften, at vi skal diskutere redegørelsen fra socialministeren. Det er det, vi har gjort, og det er socialministeren blevet fornærmet over. Det kan jeg egentlig godt forstå.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 104:

Forslag til lov om ændring af lov om delpension. (Afskaffelse af 70 pct.-satsen).

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).

(Fremsat 20/11 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Lovforslaget er en konsekvens af, at regeringen og Det Radikale Venstre har bestemt sig til at afskaffe 70 pct.-satsen på efterløn, det, som Socialdemokratiet to gange har foreslået afskaffet. Vi er ikke medansvarlige for den udformning, delpensionsloven har fået. Vi vil selvfølgelig ikke have noget imod, at man afskaffer 70 pct.-satsen, heller ikke i delpensionen.

Vi har noteret os, at regeringen mener, at de økonomiske konsekvenser først kommer om 4½ år, og vi har næsten på fornemmelsen, at regeringen ikke mener, at det er den, der er regering som 4½ år. Det er for øvrigt en opfattelse, der deles langt ind i oppositionens rækker.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Da den konservative ordfører, fru Karen Højte Jensen, med beklagelse ikke kan være til stede og CDs ordfører, fru Birgith Mogenssen, ej heller er her, skal jeg på deres vegne fremføre følgende:

Vi kan støtte socialministerens forslag, der sikrer parallelitet mellem aftrapningen af efterlønnen og aftrapningen af delpensionen, således at laveste sats, 70 pct., ophæves og 80 pct. altså bliver laveste sats for begge grupper. Det er vigtigt at understrege, at forslaget betyder en økonomisk forbedring for deltidspensionister.

Hanne Severinsen (V):

I Venstre kan vi også tilslutte os, at man harmoniserer de to satser og derved sørger for, at man i lighed med, hvad man gør på efterlønsordningen, afskaffer 70 pct.-satsen. Det er vi tilhængere af.

Birthe Hansen (SF):

Som alle ved, var vi imod delpensionens indførelse, men den blev altså vedtaget uden vores stemmer, og den er blevet finansieret over Den Sociale Pensionsfond. Men det skal dog ikke afholde os fra at være positive over for, at man fjerner 70 pct.-satsen.

Aase Olesen (RV):

Som alle ved, stemte vi for delpensionen, og det var en forudsætning, at aftrapningsreglerne nøje fulgte efterlønsaftrapningen. Derfor kan vi naturligvis kun anbefale dette lovforslag.

Arne Bjerregaard (KRF):

En rimelig konsekvensændring, som vi støtter.

Kinch-Jensen (VS):

VS føler sig helt dækket ind af hr. Arne Bjerregaard og de øvrige ordførere på dette område.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg vil gerne takke for tilslutningen. En helt speciel tak vil jeg rette til Socialdemokratiet.

Hermed sluttede forhandlingen.